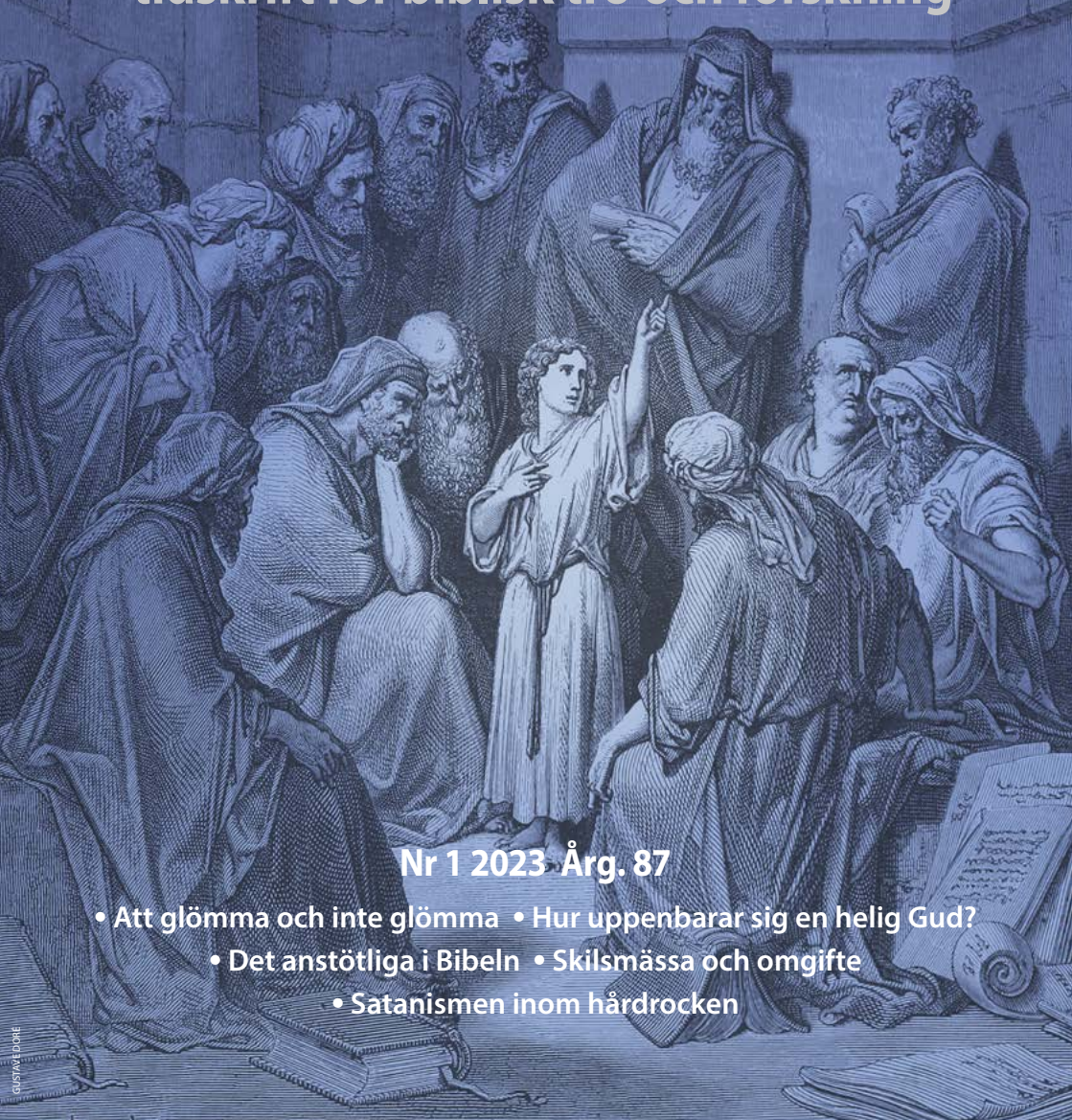

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 1 2023 Årg. 87

- Att glömma och inte glömma • Hur uppenbarar sig en helig Gud?
- Det anstötliga i Bibeln • Skilsmässa och omgifte
- Satanismen inom hårdrocken

INNEHÅLL

Redaktionellt	1
Att glömma och inte glömma	2
Hur uppenbarar sig en helig Gud för syndare?	6
Det anstötliga i Bibeln	21
Skilsmässa och omgifte	29
När datorn ska predika	34
<i>Frågor och svar</i>	40
<i>Utblick över samtiden</i>	43
Satanismen inom hårdrocken	43
Varför har vi så olika syn på Jesu återkomst?	46

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Ingvar Adriansson

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktion är Stiftelsens styrelse: Egil Edvardsen (ordf, Ålgård), Seth Erlandsson (vice ordf), Västerås, Ingvar Adriansson (verks.ledare, Värnamo), Thomas Erlandsson (kassaförvaltare, Svärtinge), Tor Jakob Welde (Nesttun) och Ola Österbacka (sekreterare), samt för layout mm Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra porto- och emballagekostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är inom Sverige 60 kr och utanför Sverige 110 kr.

Prenumerationer och gåvor betalas enligt något av följande alternativ:

Inom Sverige:

Bankgiro 251-4701

Swish 123 626 9633

Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718, BIC/SWIFT: HANDSESS

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-post: seth.erlandsson@biblicum.se

Tidskriftens expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby

Webbplats: www.biblicum.se; webbutik: forlag.biblicum.se

Beställningar även per e-post: biblicum@biblicum.se

Verksamhetsledare: Ingvar Adriansson, tfn +46 70 393 8127

Förlagssekreterare: Elaine Svensson; förlagsassistenter: Eivor och Kerstin Waljö

Personliga e-postadresser (även styrelsen): fornamn.efternamn@biblicum.se

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2023

REDAKTIONELLT

”Hela världen är i den ondes våld” (1 Joh 5:19). Det var sant när Johannes skrev dessa ord som den ende av apostlarna som inte blivit avrättad för sin tro. Det är minst lika sant idag, när upproret mot Guds lag och skapelseordning kan bevittnas dagligen. Respekten för tio Guds bud verkar vara borta. Nästan dagligen rapporteras det om knivskurna och skjutna människor, stölder och all möjliga grova brott också i vårt land.

Den onde är inte bara intresserad av att sabotera Guds lag. Han siktar längre. Kan han förvanska vad som är biblisk kristendom och tysta det rena evangeliet, då kan han härja fritt och fångsla många till evigt fördärv. Bibelkritiken som har som utgångspunkt att Bibeln är bristfälliga människotankar har tjänat hans syften att avlägsna tilliten till Guds ord. ”Skulle Gud ha sagt” (1 Mos 3:1) är den ondes måtto.

1937 startade David Hedegård tidskriften *För biblisk tro* för att ta upp kampen mot bibelkritiken och de många kristendomsförvanskningarna. Efter att ha tagit initiativet till Stiftelsen Biblicum 1968 tillsammans med G A Danell, donerade han sin tidskrift till Stiftelsen Biblicum, som fr o m 1972 fick namnet *Biblicum*. I år är det 87:e årgången av denna tidskrift. Så länge Gud ger oss kraft och nåd vill vi fortsätta kampen ”för biblisk tro och forskning”. Den är mer nödvändig än någonsin.

Tack för allt stöd! Fortsätt att prenumerera och sprid vår tidskrift och våra böcker till så många som möjligt! Låt oss tillsammans ”kämpa för den tro som en gång för alla har överlämnats åt de heliga” (Judas brev, v 3).

Red.

Att glömma och inte glömma

– kort betraktelse i anslutning till Marias lovsång (Luk 1:46–55)

av Tim Buelow¹

Att glömma är ett vanligt problem. Vi kan glömma av olika anledningar. När vi blir äldre fungerar inte våra hjärnor lika bra som förr. Ibland är vi så upptagna att det vi vill komma ihåg bara försvinner.

Kanske är du lik mig också när det gäller vissa saker som du *vill* men inte kan glömma. Tidigare synder, misslyckanden och dåliga beslut smärtar dig och du vill inte ha dem kvar i huvudet längre. Du vill aldrig mer tänka på dem men de är där ändå. Det verkar som om de aldrig ska försvinna. De orsakar ofta ånger, bitterhet, förtvivlan och en mängd andra känslor och handlingar i våra liv.

Men det finns några få människor i den här världen som inte glömmar någonting! De har något som kallas *hypertymesi* (en extraordinär minnesförmåga för vad personen gjort bakåt i tiden). De kan minnas nästan varje dag av sina liv och i minsta detalj – vad de hade på sig, vad de åt, var de var, vad de gjorde. Det spelar ingen roll hur länge sedan det var. Det kan verka som en välsignelse – det skulle säkert göra inlärningen i skolan mycket enklare! Men jag tror att det är mer av en förbannelse, för det finns många saker jag *vill* glömma. Att komma ihåg allt – nej tack. Att glömma är kanske inte så illa trots allt.

Men detta gäller oss – vi som fått sinnet påverkat av synd precis som resten av kroppen. Vi har sinnen som inte fungerar på det sätt som de skapades till för att fungera, som de var tänkta att vara, eftersom synden har infekterat dem. Det får oss att glömma det vi vill komma ihåg och komma ihåg det vi vill glömma. Och ofta vid sämsta möjliga tidpunkter.

Gud kommer ihåg

Maria som fick uppdraget att föda Messias, Guds Son, sjunger i sin lovsång: *Han har tagit sig an sin tjänare Israel, kommit ihåg sin barm-*

härthet (Luk 1:54). Gud hade lovat att vara barmhärtig. Han gav det löftet till Adam och Eva i Edens lustgård. Han upprepade det löftet till Abraham, Isak och Jakob. Han gav sitt löfte till David och till Salomo. Han upprepade detta löfte genom sina profeter när Israel fördes bort från sitt land genom Guds vredesverktyg assyrierna och babylonierna. Om och om igen upprepade Gud sitt storslagna löfte. Och han *lät det skrivas ner åt oss* i sitt ord av de inspirerade profeterna. Att skriva ner, det är vad jag gör när jag behöver komma ihåg något. Det är betydligt pålitligare än mitt eget minne! Så Gud lät skriva ner sina löften så att *vi* aldrig ska glömma dem.

Det var inte för att *han* skulle komma ihåg! Inte för att påminna sig själv. Gud är inte den som glömmar. Gud glömmar inte att vara barmhärtig. Men vi glömmar att han är barmhärtig, så han skrev ner det för att påminna oss – *så att vi ska komma ihåg vem han är och allt som han har lovat att göra för oss.*

Så när Maria säger att Gud nu tar sig an sin tjänare Israel, att han kommer ihåg sin barmhärtighet, är det inte så att han glömt det tidigare och nu plötsligt kommit ihåg det. Nej, Gud hade valt just denna tid för att uppfylla sitt frälsningslöfte. *När tiden var inne sände Gud sin Son*, betonar Paulus (Gal 4:4). Nu var det dags för Gud att uppfylla sina löften. Nu var det precis den rätta tiden att skicka sin Son att vara vår Frälsare. När Gud kommer ihåg betyder det att han går till handling. Så nu kom ängeln Gabriel och berättade för Maria vad som skulle hända. Han berättade för henne vad den helige Ande nu skulle göra genom det Guds ord som han förkunnade: att Jesus skulle bli avlad av den helige Ande i hennes jungfruliga livmoder.

Maria begav sig till sin kusin Elisabet och berättade för henne att hon skulle bli ”min Herres mor”: Allt kommer nu att ske. Gud har *kommit ihåg*. Ja, allt kommer nu att ske. Gud är trofast.

Detta är viktigt för *oss* att komma ihåg. För vi kan få för oss att Gud kanske ibland *glömmar oss*. Särskilt när bekymmer överväldigar oss, när våra böner inte tycks bli besvarade och det känns som att vi ber till en tegelvägg. Eller när det verkar som om andra blir välsignade och vi blir förbigångna. Och vi tänker: *Jag då? Gud, kommer du inte ihåg mig?*

Gamla testamentets Israel kände ofta på det sättet. Kristna har genom tiderna känt det så. Men Gud glömmar inte. Kanske är det så att vi förväntar oss fel saker från honom eller letar efter honom på fel ställen? Om han inte gör vad vi förväntar oss eller om han inte är där vi tror att

¹ Pastor i Our Saviour Lutheran Church i Lake Havasu City, Arizona och vice ordförande i KELK.

han borde vara, då börjar vi tro att han har glömt oss. Men när det är så ibland, är det i verkligheten *vi* som har glömt. Vi glömmen *vad* han har lovat att göra för oss och *var* han har lovat att vara till förmån för oss.

Vid just sådana tillfällen är det hög tid för oss att gå tillbaka till Ordet, till platsen där Gud lät alla sina löften skrivas ner så att vi inte skulle glömma dem. Han lät skriva ner dem för att påminna oss – så att vi skulle komma ihåg det som *han* aldrig har glömt: vad han har talat till våra fäder, till ”Abraham och hans barn till evig tid”. Vi har idag lyssnat till Jesajas profetia i Jesaja 49:5–6 om Messias och hans frälsningsuppdrag. Det är Messias, nu i Marias sköte, som talar: ”Nu säger HERREN, han som *från moderlivet formade mig till sin tjänare*. . . Det är för lite att du bara är min tjänare som upprättar Jakobs stammar och för tillbaka de bevarade av Israel. Jag ska sätta dig till ett ljus för hednafolken, för att *du ska bli min frälsning ända till jordens yttersta gräns*.” Frälsningen har verkligen nått ”ända till jordens yttersta gräns”, till och med till en liten församling i öknen på Arizonas västra kant (”Vår Frälsares Lutherska Församling” i Lake Havasu City).

Genom att sända sin Son har Gud besvarat sitt folks böner. Deras böner om hjälp, om räddning, om förlåtelse. Hur ofta hade det inte tyckts dem att allt var förlorat: i slaveri i Egypten, i fångenskap i Babylon eller varje gång Jerusalem var omringat av fiender. Men Gud var alltid trofast och barmhärtig, också när han var tvungen att påminna sitt folk om deras synder genom att låta dem besegras i strid.

Kanske är det därför Gud låter mig komma ihåg det jag vill glömma. För när jag minns mina tidigare synder, mina misstag och dåliga beslut, blir jag påmind om att jag inte kan lita på mig själv eller vad *jag* kan göra. Det tar inte lång tid att se vart det leder. *Jag måste lita på honom och vad han har gjort och lovat göra för mig*. Och vad han har lovat att göra är att *förlåta*: ”Jag ska förlåta deras missgärningar och *aldrig komma ihåg deras synder*” (Jer 31:34). Han kommer inte att anföra dem emot mig. Han kommer inte att straffa mig för dem eller avvisa mig för dem. Han lät sin Son drabbas av dem som min ställföreträdare. Han straffade honom och övergav honom på korset *i vårt ställe*.

Så har Jesajas ord uppfyllts: Herren har tröstat sitt folk, dess skuld är försonad (Jes 40:1–2). ”Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid” (Jes 53:5).

Den Mäktige har gjort stora ting med oss

När jag vet vem jag är, hurdan jag är, känner till mitt förflutna och kommer ihåg vem min Frälsare är och allt han har gjort för mig, blir Marias ord mina egna. Och det gör dem till dina också: *Min själ upphöjer Herren och min ande jublar över Gud, min Frälsare. . . för den Mäktige har gjort stora ting med mig*. Han har *tagit sig an mig*, han har *kommit ihåg sin barmhärtighet*.

Han kommer inte att sluta med det, någonsin. Även när du är i graven och världen sedan länge har glömt dig, kommer *han* inte att göra det. Som Jesaja säger om Herrens nådesgärning: ”Jag har ristat in dig på mina handflator” (Jes 49:16). Han döpte dig som sitt barn, han födde dig ovanifrån av vatten och Ande. Han matade dig med sin kropp och sitt blod. Jesaja har också påmint oss om: ”Kan en kvinna glömma sitt dibarn och inte visa barmhärtighet mot sonen från hennes liv? Och även om hon skulle glömma, så *glömmen jag inte dig*” (Jes 49:15). Eller som Maria sa: Han kommer ihåg, sin nåd, sina löften.

Rättfärdiggörelsen genom tron

– *Luthers nyupptäckt av det villkorlösa evangeliet*

Red: Seth Erlandsson.

Möt Martin Luther själv genom hans egna skrifter Om en kristen människas frihet (i nyöversättning), Företal till Romarbrevet och utdrag ur Stora Galaterbrevskommentaren. Här presenteras Luthers reformatoriska gärning i ett koncentrat.

Seth Erlandsson har nyöversatt delar av Luther-texterna och bidrar även med två egna avsnitt som ger en tydlig presentation av vad Luthers nyupptäckt egentligen innebär. Boken innehåller också utdrag ur Romarbrevet och Galaterbrevet.

Nu endast 90,00 kr (förr 140,00 kr)

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

Hur uppenbarar sig en helig Gud för syndare?

Från början var människan utan synd. Gud skapade Adam och Eva till sin avbild. ”Gud sade: *Låt oss göra människor till vår avbild, lika oss*” (1 Mos 1:26), dvs heliga och rättfärdiga som Gud, den treenige (”oss”). Men genom syndafallet blev Adam och Eva och alla människor efter dem syndare. Misstro mot Gud, synd och förbannelse, lidande och död kom in i världen. Människan förlorade den syndfria gemenskapen med Gud och därmed paradiset. Genom synden blev *vägen till paradiset stängd* (1 Mos 3:24).

Men Gud vill ingen syndares död. Han är ”en barmhärtig och nådig Gud, sen till vrede och stor i nåd och sanning” (2 Mos 34:6). ”Så sant jag lever, säger Herren GUD, jag gläder mig inte åt den ogudaktiges död. I stället vill jag att den ogudaktige vänder om från sin väg och får leva” (Hes 33:11). Synden, som förhindrar gemenskapen med den Helige och ledde till att vägen till paradiset spärrades, måste undanröjas. Men hur ska det kunna ske när människan pga sitt syndafördärv *inte kan* undanröja synden och besegra döden? Svaret gavs till Adam och Eva redan på syndafallets dag: Gud ska bli människa och inta människans plats. Av en kvinna ska en son födas som är utan synd. Han ”ska krossa” fiendskapen mot Gud, krossa ”ormens huvud” (1 Mos 3:15). Uppfyllelsen av detta löfte sammanfattar Paulus så här: ”När tiden var inne *sände Gud sin Son, född av kvinna* och ställd under lagen, *för att friköpa dem som stod under lagen* så att de skulle få söners rätt” (Gal 4:4–5). Faderns Son skulle födas av en kvinna, bli en Människoson och friköpa alla syndare från lagens fördömsedom. Jesaja profeterade mer än 700 år innan detta löfte gick i uppfyllelse: ”Se, jungfrun ska bli havande och föda en son” (Jes 7:14), ”Ett barn blir oss fött, en son blir oss given. På hans axlar vilar herradömet, och hans namn är: Under, . . . Mäktig Gud” (Jes 9:6).

Detta löfte var så säkert att Sonens frälsningsgärning gällde som syndares enda räddning långt före uppfyllelsen genom Jesus Kristus. Övers-
teprästens offertjänst och de många synd- och skuldoffren under gamla

förbundets tid fick sin sonande kraft genom Sonens frälsningsgärning som de var skuggbilder av och pekade fram emot. Genom Sonens lag-uppfyllelse och fördömsedom över honom i alla syndares ställe har syndare friköpts och erbjuds helt gratis en frikännande dom. Vägen till gemenskap med Fadern har öppnats. *Utan Sonen, hans försoningsgärning, att Gud var i Sonen ”och försonade världen med sig själv*” (2 Kor 5:19), *kan ingen se Gud och leva*. ”Den Enfödde, som själv är Gud och i Faderns famn, han har gjort honom känd” (Joh 1:18). Utan Sonen, som är ”HERREN vår rättfärdighet” (Jer 23:6), är Gud ”en förtärande eld” mot all synd och orenhet (5 Mos 4:24, Heb 12:29). ”Ingen människa kan se mig och leva” (2 Mos 33:20), sa Fadern till Mose när han ville se Faderns härlighet. ”Du ska få se mig på ryggen. Men mitt ansikte kan ingen se” (2 Mos 33:23).

Fadern uppenbarar sig genom Sonen som är hans nådiga ansikte

Sonen är Faderns ”*Utsände*”, på hebreiska *Mal’ak* = *den Utsände*, i GT ofta översatt ”Ängeln”, ”HERRENS Ängel”. Jesus betonade flera gånger för de judar som tvivlade på att han var Guds Son, att han är *Faderns Utsände*: ”Jag har inte kommit av mig själv, utan det finns en som är sann och som *har sänt mig*. Honom känner ni inte. Jag känner honom, för jag är från honom och *han har sänt mig*” (Joh 7:28–29). ”Den som tror på mig, han tror inte på mig utan på *honom som har sänt mig*. Och *den som ser mig, han ser honom som har sänt mig*” (Joh 12:44–45). Filip-pus sa till Jesus: ”**Herre, visa oss Fadern.**” Jesus svarade: ”Så länge har jag varit hos er, och du har inte lärt känna mig, Filippus. *Den som har sett mig har sett Fadern. Hur kan du säga: Visa oss Fadern? Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig? Orden jag talar till er säger jag inte av mig själv. Fadern bor i mig och gärningarna är hans verk*. Tro mig, jag är i Fadern och Fadern är i mig” (Joh 14:8–11). ”Den som hatar mig hatar också min Far” (Joh 15:23).

Gud är en treenig Gud, ”*en enda Gud i tre personer och tre personer i en enda gedom*”, som den athanasianska trosbekännelsen så korrekt uttrycker det. ”Hör, Israel! HERREN vår Gud, HERREN är en” (5 Mos 6:4), *en evig och enig Gud* (hebr. *ächád*), men ett ”vi”. Huvudordet för Gud på hebreiska är *Elohim* (ändelsen *-im* visar att det är en pluralitet i namnet). *Elohim* sa vid människans skapelse, som jag redan citerat: ”Låt oss göra människor till *vår avbild, lika oss*” (1 Mos 1:26). Jesus sa om ”sanningens Ande”: ”*Vi ska komma till honom och ta vår boning hos*

honom” (Joh 14:23). Fadern kan bara ses via Sonen. Likaså kan ingen se *Anden*, ”*Hjälparen*”, som Fadern och Sonen sänder (Joh 14:16; 16:7) för att vittna om sanningen. ”När jag går bort ska jag sända honom till er”, sa Jesus till sina lärjungar (Joh 16:7). ”Evig är Fadern, evig Sonen och evig den helige Ande”, ”Fadern Gud, Sonen Gud och den helige Ande Gud, och *likväl inte tre Gudar utan en enda Gud*” (Athanasianska trosbekännelsen). Sonen kunde därför säga: ”Den som har sett mig har sett Fadern” (Joh 14:9) och ”Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn” (Matt 28:19).

När Gud *visar sig* för människor är det alltid genom sin ”*Utsände*”, sin *Mal'ak*. Det sker redan i Gamla testamentet. Sonen kan sägas föregripa sitt utlovade människoblivande genom jungfru Maria genom att dessförinnan uppenbara sig *i människogestalt*. Här följer några exempel:

- **Sonen besöker Abraham** vid Mamres terebintlund som *en av ”tre män*” (1 Mos 18). Han sa: ”Jag kommer tillbaka till dig nästa år vid denna tid, och se, då ska din hustru Sara ha en son” (v 10). Sara stod i tältöppningen och hörde detta. Hon log inom sig och tänkte: ”Ska jag få känna åtrå när jag är utsliten och min herre är gammal?” (v 12). HERREN sa då till Abraham: ”Varför log Sara och tänkte: Ska jag föda barn, jag som är så gammal? Skulle något vara omöjligt för HERREN?” (v 13). Två av männen gick sedan mot Sodom, ”men Abraham stod kvar inför HERREN” (v 22) och samtalade med honom om människorna i Sodom. ”På kvällen kom de två änglarna till Sodom” (19:1). Den tredje ängeln var alltså HERREN, Guds utsände Son. ”HERREN såg till Sara så som han hade lovat, och HERREN gjorde med Sara som han hade sagt. Sara blev havande och födde en son åt Abraham på hans ålderdom, just vid den tid som Gud hade sagt honom” (21:1–2).
- **En natt brottades en man med Jakob** vid Jabboks vadställe ända till gryningen (1 Mos 32:22ff). Han sa till Jakob: ”Du ska inte längre heta Jakob, för du har kämpat med Gud och med människor och segrat” (v 28). ”Jakob kallade platsen *Peniel* (betyder ”Guds ansikte”), för han tänkte: *Jag har sett Gud ansikte mot ansikte, och ändå har mitt liv skonats*” (v 30). Profeten Hosea skriver: ”I sin mannakraft kämpade han [Jakob] med *Gud* och vann seger, han grät och bad honom om nåd” (Hos 12:3f).
- **HERRENS Ängel uppenbarade sig för Mose** i den brinnande busken (2 Mos 3). Det framgår tydligt att denne Ängel (hebr. *Mal'ak*) är HERREN (v 4): ”Jag är din fars Gud – Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud.” ”Då dolde Mose ansiktet, för han bävade för att se på Gud” (v 6). ”Gud sa till Mose: *Jag är den Jag Är*. Och han fortsatte: *Så ska du säga till Israels barn: Jag Är har sänt mig till er*” (v 14). Helt enligt sitt löfte förde sedan HERRENS *Utsände* Son (”*Jag Är*”) dem ut ur Egypten: ”*HERREN gick framför dem* om dagen i en molnpelare för att visa dem vägen och om natten i en eldpelare för att ge dem ljus. På så sätt kunde de efter uppbrottet från Egypten vandra både dag och natt” (2 Mos 13:21). Efter flera dagars vandring kom en första prövning: När de var på ”*ökenvägen mot Yam-suf*” (2 Mos 13:18) i sin vandring mot det utlovade landet, befälde HERREN Mose: Vänd och slå läger framför Pi-Hahiroth vid havet! (2 Mos 14:1). ”Faraos farao kommer att säga att Israels barn har gått vilse i landet, instängda av öknen. Och jag ska göra faraos hjärta hårt så att han förföljer dem” (2 Mos 14:3f). Och Faraos farao beslöt nu att sända ”hästar, vagnar och ryttare”, en hel armé att förfölja dem. När förföljarna nästan nådde fram till dem där de slagit läger, *instängda vid havet*, blev Israels barn mycket förskräckta. De ropade till HERREN och sa till Mose: ”Fanns det inga gravar i Egypten, eftersom du har fört oss hit för att dö i öknen? . . . Det hade varit bättre för oss att tjäna egyptierna än att dö här i öknen” (2 Mos 14:11–12). Mose svarade folket: ”Var inte rädda! *Stanna upp och bevittna den frälsning som HERREN i dag ska ge er*. Så som ni ser egyptierna i dag ska ni aldrig någonsin se dem igen” (2 Mos 14:13).

Trots folkets otro räddade *Guds Mal'ak* dem: ”Guds Ängel (*Mal'ak*), som hade gått framför Israels här, flyttade sig nu och gick bakom dem. Molnpelaren som hade gått framför dem flyttade sig och tog plats bakom dem, så att den kom mellan egyptiernas här och israeliternas. Molnet var där med mörker, samtidigt som det lyste upp natten. *Under hela natten kunde den ena hären inte komma nära den andra*” (2 Mos 14:19–20). Enligt HERRENS uppmaning till Mose lyfte han sin stav och klöv havet så att Israels barn kunde gå rakt genom havet på torr mark. ”Vattnet stod som en mur till

1 Angående vilket hav som menas med *Yam-suf*, se artikeln ”Exodus: Från trälldom till det utlovade landet”, *Biblicum* nr 3/2020, s 102ff.

höger och vänster om dem. Och egyptierna förföljde dem, alla faraos hästar, vagnar och ryttare, och kom efter dem ut till mitten av havet. Men vid morgonväkten såg HERREN ner från pelaren av eld och moln på egyptiernas här och förvirrade den” (2 Mos 14:22–24). Egyptierna försökte retirera men mot morgonen lät HERREN vattnet återvända. ”Inte en enda av dem kom undan” (2 Mos 14:28).

- **Mose efterträdare Josua** förde folket in i det utlovade landet. När han var vid Jeriko ”hände det en gång att han lyfte blicken och fick se *en man* stå där framför honom med ett draget svärd i sin hand” (Jos 5:13ff). Mannen förklarade för Josua: ”*Jag är befälhavare över HERRENS här. Nu har jag kommit*” (v 14). Då förstod Josua att mannen var samme HERRENS Ängel som hade uppenbarat sig för Mose i den brinnande busken och fört Israels barn ut ur Egypten, dvs den sanne befälhavaren för Israels barn. Josua både tillbad honom och tog av sig skorna (v 14–15), precis som Mose uppmanades att göra vid den brinnande busken.
- **Under domartiden** gjorde Israels barn på nytt ”det som var ont i HERRENS ögon” och HERREN lät dem förtryckas av midjaniterna i sju år (Dom 6:1). Då uppenbarade sig HERRENS Ängel för Gideon och sa: ”HERREN är med dig.” Gideon svarade: ”O, min herre, om HERREN är med oss, varför har då allt detta drabbat oss?” (v 12–13). ”Om jag har funnit nåd för dina ögon, så ge mig ett tecken att det är du som talar med mig. Gå inte härifrån förrän jag kommer tillbaka till dig och bär fram min offergåva och lägger den framför dig” (v 17–18). Så skedde, och vilket tecken fick Gideon? ”HERRENS Ängel räckte ut staven som han hade i handen och rörde med spetsen vid köttet och det osyrade brödet. Då slog det upp en eld ur klippan och förtärde köttet och det osyrade brödet. Och HERRENS Ängel försvann ur hans åsyn. När Gideon såg att det var HERRENS Ängel, sa Gideon: *Ve mig, Herre GUD, jag har sett HERRENS Ängel ansikte mot ansikte!* Men HERREN sa till honom: *Frid vare med dig! Var inte rädd, du ska inte dö*” (v 21–23).
- Också **Simsons föräldrar, Manoa och hans hustru**, tror att de måste dö när de förstår vem mannen var som besökt hustrun. Hustrun berättar för sin man: ”En gudsmän kom till mig. Han såg ut som en Guds ängel, mycket respektgivande. Jag frågade honom

inte varifrån han var, och han lät mig inte veta sitt namn. Han sa till mig: Se, du ska bli havande och föda en son. Drick nu inte vin eller starka drycker och ät inte något orent, för pojken ska vara en Guds nasir från moderlivet ända till sin död” (Dom 13:6–7). Det var ett omskakande budskap, så Manoa bad till HERREN: ”O Herre, låt gudsmannen som du sände hit komma tillbaka till oss och lära oss hur vi ska göra med pojken som ska födas” (v 9).

”Guds ängel kom tillbaka till hans hustru när hon satt ute på marken och hennes man Manoa inte var hos henne. Då skyndade hustrun genast i väg och berättade det för sin man och sa till honom: *Se, mannen som kom till mig häromdagen har uppenbarat sig för mig.* Manoa reste sig och följde med sin hustru. När han kom till mannen frågade han honom: *Är du den man som talade med min hustru?* Han svarade: *Ja*” (v 9–11). Manoa vill då veta mera om vad som gäller för pojken, om det skulle bli som han sagt. Efter samtalet vill Manoa att mannen stannar hos dem och han vill bjuda på mat. Mannen avböjer. ”Men om du vill ordna ett brännoffer, så offra det åt HERREN. *Manoa hade nämligen inte förstått att det var HERRENS Ängel*” (v 16). När Manoa därefter ordnade med ett brännoffer åt HERREN, lät mannen ett under ske inför ögonen på Manoa och hans hustru: ”När lågan steg från altaret mot himlen, steg HERRENS Ängel upp i lågan från altaret. Manoa och hans hustru såg det, och de föll ner till jorden på sitt ansikte” (v 20). Nu förstod Manoa att det var HERRENS Ängel och vem denne Ängel var.

”*Nu måste vi dö, eftersom vi har sett Gud*” (v 22). Men Manoas hustru sa: ”Om HERREN hade velat döda oss skulle han inte ha tagit emot brännoffer och matoffer från vår hand, och inte låtit oss se allt detta eller höra något sådant” (v 23). Gud visar sig sålunda genom Sonen (HERRENS Ängel). Utan Sonen är Fadern en förtärande eld. Jesus sa: ”Ingen kommer till Fadern *utom genom mig*” (Joh 14:6).

Fadern uppenbarar sig genom Ordet

Den särskilda uppenbarelsen, Guds undervisning genom gamla förbundets profeter och nya förbundets apostlar, är Faderns ord. Centrum och målet för denna undervisning är Sonen och hans frälsningsgärning, att syndare genom Guds ord ska se sitt behov av en Frälsare, se att vägen till paradiset är stängd genom synden och att Sonen är ”Vägen, Sanningen och Livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig” (Joh 14:6).

Jesus sa till dem som missat de heliga Skrifternas centrum och mål: ”Ni forskar i Skrifterna, för ni tror att ni har evigt liv i dem. Det är *just de som vittnar om mig*, men ni vill inte komma till mig för att få liv. . . Hade ni trott Mose skulle ni tro på mig, för *det var om mig han skrev*. Men om ni inte tror hans skrifter, hur ska ni då kunna tro mina ord?” (Joh 5:39–40, 46–47).

Guds evige Son är så förenad med *Faderns ord* att han kan kallas för *Ordet*. ”I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. *Allt blev till genom honom*, och utan honom blev ingenting till av det som är till” (Joh 1:1–3). Psalmisten skriver: ”Himlen är skapad genom *HERRENS ord*, hela dess här genom *hans muns ande*. . . *Han sade och det blev till*, han befälde och det stod där” (Ps 33:6,9). Paulus skriver om Sonen: ”I honom skapades allt i himlen och på jorden: synligt och osynligt, . . . allt är skapat genom honom och till honom. Han är till före allt, och allt hålls samman genom honom” (Kol 1:16–17). ”Genom honom har han skapat universum. Sonen är utstrålningen av Guds härlighet och hans väsens avbild, och han bär allt med sitt mäktiga ord” (Heb 1:2–3). ”Genom tron förstår vi att universum har skapats *genom ett ord från Gud*, så att det vi ser inte har blivit till av något synligt” (Heb 11:3).

Men om människor inte tar emot Guds uppenbarelse genom Ordet, kan de då veta något om Gud?

Gud uppenbarar sig inte bara muntligt och skriftligt utan *också genom sina gärningar*. Paulus skriver: ”Det man kan veta om Gud är uppenbart bland dem. eftersom Gud har uppenbarat det för dem. *Ända från världens skapelse syns och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur, genom de verk han har skapat. Därför är de utan ursäkt*. Trots att de kände till Gud prisade de honom inte som Gud eller tackade honom, utan *de förblindades av sina falska föreställningar* så att mörkret sänkte sig över deras oförståndiga hjärtan. De påstod att de var visa, men de blev dårar och bytte ut den odödlige Gudens härlighet mot bilder av dödliga människor, av fåglar, fyrfotadjur och kräldjur. Därför utlämnade Gud dem åt deras hjärtans begär så att de orenade och förnedrade sina kroppar med varandra. *De bytte ut Guds sanning mot lögnen och dyrkade och tjänade det skapade i stället för Skaparen*” (Rom 1:19–25).

Falsa föreställningar och ett liv styrt av hjärtats syndiga begär är

inte mindre i vår tid. Många ”har buken till sin gud och sätter sin ära i det som är deras skam, dessa som bara tänker på det jordiska”, skriver Paulus (Fil 3:19). Alltjämt ser vi samma förblindelse, samma förnekelse av Skaparen och att man dyrkar och tjänar det skapade i stället för Skaparen. Tron att skapelsen har skapats och utvecklats fram av sig själv för ca 13,5 miljarder år sedan påstås vara vishet och det enda acceptabla vetandet. Och ett utlevande av vårt syndiga hjärtas begär och orenhet skedde inte bara i Romarriket och dessförinnan i Sodom och Gomorra utan sker nu alltmer öppet och t o m uppmuntras. Nåde den som inte går med på en HBTQI-certifiering eller vägrar delta i en prideparad!

*Därför utlämnade Gud dem åt förnedrande lidelser.
Deras kvinnor bytte ut det naturliga umgänget mot det som är onaturligt.
På samma sätt lämnade männen det naturliga umgänget med kvinnan
och upptändes av begär till varandra.
Män gjorde skamliga saker med män
och fick själva ta det rättvisa straffet för sin förvillelse* (Rom 1:26–27).

Förnekandet av Skaparen och hans skapelseordning, t ex att Gud har skapat två kön, inte tre eller bara ett, yttrar sig inte bara i sexuella synd, utan vår värld är full av all möjlig orättfärdighet. Det är inget nytt, även om avfallet och fiendskapen mot Gud ska tillta i den yttersta tiden. Paulus skriver:

*De har blivit fyllda av all slags orättfärdighet,
ondska, girighet och elakhet.
De är fulla av avund, mordlust, stridslust, svek och illvilja.
De skvallrar och förtalar, de hatar Gud och brukar våld.
De skrävlar och skryter.
De är påhittiga i det onda och o lydiga mot sina föräldrar,
vettlösa, trolösa, kärlekslösa och hjärtlösa.
De känner mycket väl till Guds rättvisa dom,
att de som handlar så förtjänar döden.
Ändå gör de sådant,
och de samtycker dessutom till att andra gör det* (Rom 1:29–32).

Guds ord avvisas. Men Guds gärningar, hur kan de avvisas?

Som syndare vill vi gärna pga vår gamla, köttliga människa följa *världens sk vishet och det egna hjärtats tankar och begär*. Människotankar väger tyngre än Guds ord. Det Gud säger genom sina profeter och apostlar

ses inte som gudomliga sanningar. Paulus och Johannes ord som citerats ovan ses av världen bara som förlegade människotankar från en gången och underutvecklad tid. Inte heller Guds evige Son, Ordet, erkändes som sanningen utan blev avvisad. Om Sonens ankomst till vår syndiga värld som människornas Frälsare skriver Johannes: ”Det sanna ljuset, som ger ljus åt alla människor, skulle nu komma in i världen. Han var i världen och världen hade blivit till genom honom, men *världen kände honom inte*. Han kom till det som var hans eget, och *hans egna tog inte emot honom*. . . Och *Ordet blev kött* och bodde bland oss, och *vi såg hans härlighet*, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och *han var full av nåd och sanning*” (Joh 1:9–10, 14).

”*Vi såg hans härlighet*.” *Många ögonvittnen såg ”hans härlighet”, gärningar som ingen människa kan göra, bara Gud*. Jesus sa till dem som inte ville tro att han var den utlovade Messias, Guds Son: ”*Gärningarna som jag gör i min Fars namn vittnar om mig*” (Joh 10:25). De gick inte att bortförklara. Ändå försökte man göra det och sa: ”Du hädar och gör dig själv till Gud fast du är en människa” (Joh 10:33). Det är lätt att säga ”det är bara ord”, när någon påstår något vara sant. Men om någons ord styrks av *gärningar inför många vittnen*, då blir det svårare att avvisa orden. Därför sa Jesus till tvivlarna: ”Om jag inte gör *min Fars gärningar*, så tro mig inte. Men om jag gör dem, *tro då på gärningarna om ni inte kan tro på mig*. Då ska ni inse och förstå att Fadern är i mig och jag i Fadern” (Joh 10:37–38). Men i stället för att ändra sig ”försökte de gripa honom igen” (v 39).

Här följer några exempel på **gärningar som vittnade om att Jesus var Guds Son**:

- När Jesus enligt Matteus 9 sa till **en förlamad man**: ”Dina synder är förlätna”, kunde man tänka: ”Det är bara ord”, hädiska ord, eftersom bara Gud kan förlåta synder. Därför sa Jesus som ”såg deras tankar”: ”Vad är lättast, att säga: Dina synder är förlätna, eller att säga: Res dig och gå?” (v 5). För att de skulle förstå att Människosonen har makt på jorden att förlåta synder, gav han tvivlarna ett bevis på att han kunde göra det som bara Gud kan. Han sa till den lame: ”Res dig, ta din bädd och gå hem!” (v 6). Och det skedde! Nu borde de väl förstå att Jesus var Guds Son och att hans ord var sanna?

- När Jesus öppnade ögonen på **en man som varit blind från födseln** (Joh 9) borde väl de som såg vad som hade hänt förstå att Jesus var Guds Son. Hans grannar som hade sett honom tiggade sa: ”Är inte det han som satt och tiggde?” (v 8). Några sa: ”Det är han!”. Andra tvivlade: ”Nej, men han är lik honom.” Själv sa han: ”Det är jag” (v 9). Vad sa då experterna, fariseerna? Mannen fördes till dem. Eftersom det var sabbat sa några av dem: ”Den mannen kan inte vara från Gud, han håller ju inte sabbaten!” Andra sa: ”Hur kan en syndig människa göra sådana tecken?” De var alltså splittrade (v 16). ”Men judarna trodde inte att han hade varit blind och sedan fått sin syn förrän de hade skickat efter hans föräldrar” (v 18). Vad sa då hans föräldrar: ”*Vi vet att han är vår son och att han föddes blind*. Hur han kan se nu, det vet vi inte. Vem som har öppnat hans ögon vet vi inte heller. Fråga honom, han är gammal nog att svara för sig själv” (v 20–21). ”Föräldrarna svarade så därför att de var rädda för judarna. Redan då hade judarna kommit överens om att *den som bekände Jesus som Messias skulle uteslutas ur synagogan*” (v 22).
- När Jesus **uppväckte Lasarus från döden** efter att han varit död i fyra dagar och redan luktade, blev det verkligt besvärligt att förneka vad som hade skett (Joh 11). Jesus gick fram till klippgraven där den döde Lasarus låg och sa: ”Ta bort stenen!” (v 38f). De tog bort stenen och Jesus ropade med hög röst: ”Lasarus, kom ut!” ”Då kom den döde ut, med fötter och händer inlindade i bindlar och med ansiktet täckt av en duk. Jesus sa till dem: ’Gör honom fri och låt honom gå’” (v 41–44). Många judar som sett vad Jesus gjorde kom nu till tro på honom. Men några av dem gick till fariseerna och berättade för dem vad Jesus gjort (v 45–46). ”*Vad gör vi? Den här mannen gör många tecken. Låter vi honom hålla på så här kommer alla att tro på honom*”, sa översteprästererna och fariseerna då Stora rådet kallats samman för att ta ställning (v 47–48). ”Från den dagen bestämde de sig för att döda honom” (v 53). ”Sex dagar före påsk kom Jesus till Betania där Lasarus bodde, han som Jesus hade uppväckt från de döda. Där ordnade de en festmåltid för honom. Marta passade upp, och Lasarus var en av dem som låg till bords med honom” (12:1–2). ”En stor mängd judar fick veta att Jesus var där, och de kom inte bara för Jesu skull utan också

för att se Lasarus som han hade uppväckt från de döda. Då bestämde sig överstepräster för att döda även Lasarus, eftersom många judar lämnade dem för hans skull och trodde på Jesus” (v 9–10). Ofrånkomliga bevis på att Jesus vare Guds Son måste alltså undanröjas.

- **Jesu uppståndelse från de döda.** Att Jesus inte var skendöd utan verkligen dog på korset kontrollerades genom att en av soldaterna stack upp hans sida med sitt spjut, och genast kom det ut blod och vatten (Joh 19:34). Den döda kroppen togs ned från korset innan sabbaten bröt in (föreskrivet i lagen) och fördes till en klippgrav nära avrättningsplatsen. Det var en ny grav som Josef av Arimatea hade låtit hugga ut i klippan (Matt 27:57ff). Nästa dag, alltså på lördagen (sabbatsdagen), samlades överstepräster och fariseerna hos Pilatus och sa: ”Herre, vi har tänkt på att *den där bedragaren* sa medan han ännu levde: Efter tre dagar ska jag uppstå. Befall därför att graven ska säkras fram till tredje dagen, så att hans lärjungar inte kommer och stjäla honom och sedan säger till folket att han har uppstått från de döda” (v 62–64). Pilatus gick med på deras krav: ”Här har ni en vaktstyrka. Gå och säkra graven så gott ni kan. Det gjorde de ”genom att försegla stenen och sätta ut vakterna” (v 65–66).

På tredje dagen uppstod Jesus från döden precis som han flera gånger förutsagt. Dagen efter sabbaten medan det ännu var mörkt, i gryningen på söndagsmorgonen, var graven bevisligen tom. Några kvinnor, bl a Maria Magdalena, var de första som så tidigt i gryningen kom ut till graven (Luk 24:1f, Joh 20:1) och hade tänkt ta sig in i graven för att smörja Jesu döda kropp. Men de oroades av hur de skulle kunna rulla bort stenen: ”Vem ska rulla bort stenen från gravöppningen åt oss” (Mark 16:3). Då fick de se att stenen redan var bortrullad från graven så att det var möjligt att gå in i den. Graven var tom. Kvinnorna visste inte först vad de skulle tro. Men då visade sig två män i skinande vita kläder för dem och sa: ”Varför söker ni den levande bland de döda? Han är inte här, han har uppstått!” (Luk 24:4–6). Och Maria Magdalena som först tänkte: ”De har tagit bort Herren från graven” (Joh 20:2), fick sedan se den uppståndne som hon först trodde var trädgårdsmästaren (Joh 10:15).

När Petrus och Johannes nåddes av kvinnornas rapport (som de trodde ”var tomt prat”, Luk 24:11), rusade de iväg till graven. Johan-

nes som kom först fram till graven lutade sig in i den och ”såg *innebindlarna ligga där*”. Strax efter kom Simon Petrus. Han gick in i graven och såg också *linnebindlarna ligga där, och duken som hade täckt huvudet. Den låg inte tillsammans med bindlarna utan hopvikt på ett ställe för sig*” (Joh 20:5–7). Sannolikt hade linnebindlarna stelnat av de väldoftande salvor som Josef av Arimatea och Nikodemus använde när de lindade Jesu döda kropp ”med linnebindlar tillsammans med de väldoftande salvorna, så som judarna brukade göra vid begravingar” (Joh 19:40). Precis som den uppståndne Jesus senare gick genom stängda dörrar när han visade sig för lärjungarna, så gick han sannolikt rakt genom de stelnade, omlindade bindlarna och stenen som tillbommade graven. Varför rullade då en ängel bort stenen? Inte för att Jesus skulle kunna komma ut ur graven utan för att lärjungarna skulle kunna komma in i den och se att han verkligen var uppstånden.

Den uppståndne visade sig många gånger för sina lärjungar. Redan på kvällen samma dag när lärjungarna var samlade bakom låsta dörrar av rädsla för judarna, stod han mitt ibland dem och sa: ”*Frid vare med er!* När han hade sagt detta visade han dem sina händer och sin sida” (Joh 20:19f). Tomas, en av apostlarna, var inte med vid detta tillfälle och tvivlade på vad de andra apostlarna berättade: ”Om jag inte får se spikhålen i hans händer och sticka mitt finger i spikhålen och min hand i hans sida, så kan jag inte tro” (Joh 20:25). Åtta dagar senare var de åter samlade där inne, och nu var Tomas med dem. ”Då kom Jesus, medan dörrarna var låsta, och stod mitt ibland dem och sa: *Frid vare med er!* Sedan sa han till Tomas: Kom med ditt finger och se mina händer, kom med din hand och stick den i min sida. Och tvivla inte, utan tro!” Det räckte för att skingra allt tvivel. ”Tomas svarade honom: *Min Herre och min Gud!*” (Joh 20:26–28).

Paulus skriver ca 25 år efter Jesu död och uppståndelse till församlingen i Korint hur tillförlitligt evangeliet är, att Jesus dog för våra synder och uppstod på tredje dagen. Han räknar upp en lång rad vittnen till att Jesus verkligen är uppstånden och lever, bl a att han visade sig för femhundra bröder på samma gång, *av vilka de flesta av dem lever än* (1 Kor 15:3ff). När aposteln Johannes för sin tros skull satt fängslad på ön Patmos på 90-talet e Kr, uppenbarade sig Jesus för honom, vilket blev upphovet till Uppenbarelseboken. Johannes skriver: ”När jag såg honom, föll jag ner som död för hans

fötter. Men han lade sin högra hand på mig och sa: *Var inte rädd. Jag är den förste och den siste och den levande. Jag var död, och se, jag lever i evigheters evighet. Och Jag har nycklarna till döden och helvetet. Skriv nu ner vad du har sett och vad som är och vad som ska ske efter detta*” (Upp 1:17–19).

Vaktstyrkans bortförklaring med hjälp av mutor

Vaktstyrkan måste ha noterat att något ytterst märkligt hade hänt. Matteus hävdar att vakterna blev dödsförskräckta, för en kraftig jordbävning ägde rum och en ängel som liknade en blixtnad ”gick fram och rullade bort stenen” (Matt 28:2f). Några från vaktstyrkan gick och berättade för översteprästerna ”om allt som hade hänt” (Matt 28:11). Vad de exakt sa vet vi inte. Men en sak är säker: Inga lärjungar kan ha kommit på natten och brutit sig in i den förseglade graven.

Översteprästerna och de äldste beslöt ge soldaterna en stor summa pengar och sa: ”**Säg så här:** *Hans lärjungar kom på natten och rövade bort honom medan vi sov. Om ståthållaren [Pilatus] får höra det, så ska vi tala med honom och se till att ni inte behöver oroas.* De tog emot pengarna och gjorde som de blivit tillsagda, och detta rykte är spritt bland judarna än i dag” (Matt 28:11–15). Vakterna visste att de inte hade sett några gravplundrare som fört bort Jesu kropp. Men för mutornas skull (”en stor summa pengar”, v 12) gick de med på att sprida lögnen att lärjungarna stulit kroppen. Som ursäkt för och förklaring till att de inte gripit in mot gravplundrare skulle de säga *att de sov*. Men det var ju i så fall ett grovt tjänstefel som skulle leda till ett hårt straff, kanske döden. Och en dålig förklaring. Om de sov kunde de ju inte ha sett att lärjungar kom och rövade bort Jesu kropp!

Graven var grundligt bevakad och förseglad i enlighet med vad översteprästerna och fariseerna hade begärt. Hur troligt är det att lärjungar lyckades ta sig fram till graven i mörkret, bryta förseglingen och rulla bort stenen utan att bli gripna? Och varför satte inte judarnas ledare och den romerska ockupationsmakten in alla resurser för att leta reda på Jesu kropp *om nu lärjungarna flyttat bort den*? Det borde ha varit första prioritet att hitta kroppen och arrestera förbrytarna. De borde ha varit ytterst angelägna att visa upp ”bedragarens” döda kropp för att en gång för alla förinta den besvärliga ”sekten”. Varför skedde inte det? Trodde de inte på sin egen lögn?

Summering

I den här artikeln har jag velat visa hur det är möjligt för Gud, som är en förtärande eld mot all synd och orenhet, att uppenbara sig för syndare och rädda dem från evig förkastelse och pina. Gud vill ju ingen syndares död utan är nådig och barmhärtig. Men genom syndafallet blev vägen till paradiset stängd och ingen syndare kan öppna vägen till gemenskap med Gud och hans underbara rike, där synd, lidande och död inte finns.

Enda lösningen är att Gud gör det som är omöjligt för syndare. Redan på syndafallets dag utlovade Gud en Frälsare som skulle krossa syndens och dödens upphovsman. Guds evige Son skulle bli människa, födas av en kvinna och för alla människors räkning genomföra det som ingen syndare kan genomföra. Löftet om Sonens människoblivande och att han ska krossa ormens huvud var så säkert att Människosonens räddningsgärning gällde som syndares enda väg till gemenskap med Gud, detta redan innan löftet uppfylldes genom Jesus Kristus. Genom Sonen är hindret för gemenskap med Fadern borttaget. Utan Sonen kan ingen se Gud och leva. ”Jag är *Vägen*, Sanningen och Livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig”, säger Jesus.

Sonen är förutsättningen för att Gud den Helige kan visa sig för syndare. Han är centrum och mål för all Guds undervisning. Sonen är så förenad med Faderns ord att han kan kallas *Ordet*. ”Allt blev till genom honom, och utan honom blev ingenting till som är till.” Redan i begynnelsen, vid världens skapelse, framträdde Gud som treenig: *Fadern* skapade genom *Ordet*, *Sonen*, och *Anden* svävade över mörkret och vattendjupet, dvs hade full kontroll över skapelseprocessen från första dagen till dess fullbordning i och med den sjätte dagen. Likaså framträdde Guds treenighet vid Jesu dop, då han offentligt installerades för sin frälsningsgärning som syndares ”stand in”. När den syndfria *Sonen* intog syndares plats och blev döpt med omvändelsens dop till syndernas förlåtelse, öppnades himlen, *Anden* sänkte sig ner som en duva över honom och *Fadern* förklarade från himlen: ”*Denne är min Son som jag älskar.*” Att bli en Jesu lärjunge innebär att tro på denne, den ende sanne Guden, den treenige, att ta emot frälsningen genom Faderns Son, att bli döpt ”i Faderns och Sonens och den helige Andes namn” (Matt 28:18–20).

Att Guds Son uppenbarade sig flera gånger i människogestalt innan han föddes som människoson av jungfru Maria, det har kanske inte så många uppmärksammat. Gud har många sändebud (änglar) men *bara*

en "ängel" (utsänd) som är ett med HERREN själv. Sonen är Faderns särskilde Utsände, oftast översatt med "HERRENS Ängel". När judarna och särskilt deras ledare betvivlade att Jesus var Guds Son, hänvisade Jesus till de många ställen i GT där HERRENS Utsände är ett med HERREN. Fadern *har sänt mig*. Jag är Faderns Utsände. "Jag är i Fadern och Fadern är i mig." Jag är "Jag Är". "Hade ni trott Mose skulle ni tro mig, för *det var om mig han skrev*."

Det är tragiskt att så många kan blunda för Jesu gärningar när han så tydligt visar att han är Guds Son och blev en människoson för att som vår "stand in" dö för våra synder och besegra döden för vår räkning. Det är tragiskt att så många avvisar den ende sanne Guden, den treenige, som älskar dem så mycket att han sänder sin egen Son som deras och alla människors Frälsare. Det är tragiskt att så många inte ser att Jesus är den enda vägen till det stängda paradiset. Det är tragiskt att så många förnekar Jesu uppståndelse, beviset för att han har betalat för alla våra synder och är "HERREN vår rättfärdighet". Det är tragiskt att så många tror att Jesus bara var skendöd eller att han förväxlades med någon annan (islam), eller att han dog och förblev död som en bedragare och att hans grav var tom genom att hans lärjungar rövade bort hans döda kropp (judendomen).

SE

Lars Borgström

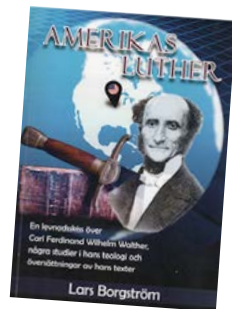
Amerikas Luther

En levnadsskiss över **Carl Ferdinand Wilhelm Walther**, några studier i hans teologi och översättningar av hans texter.

C F W Walther är känd som grundare av Missouri synoden och dess prästseminarium St Louis. Hans mest kända verk är *Die rechte Unterscheidung von Gesetz und Evangelium* (på svenska: Den rätta åtskillnaden mellan lag och evangelium).

Pris: 149,00 kr

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

Det anstötliga i Bibeln

av *Seth Erlandsson*¹

När vi hör att ämnet för dagens samtal är "det anstötliga i Bibeln" tänker vi kanske att vi nu ska samtala om det som *vi* tycker är anstötligt i Bibeln. Då blir det lätt så att vi sätter oss till doms över det som vi läser i Bibeln och blir kritiker av det som vi tycker är anstötligt eller svårbegripligt. Mycket av det vi läser kan till att börja med verka svårförståeligt och kanske underligt.

Men jag vill allra först vända på vårt tänkande här. Vi ska inte sätta Bibeln på de anklagades bänk utan göra som det står i överskriften över alla bibelforums ämnen, fråga oss "Vad säger Bibeln?", inte: Vad tycker *vi*? Jag tror att det är mycket nyttigt att vända på frågan på det viset. För vi tänker ofta stick i stäv med Bibeln. Vi behöver "bryta ner (mänskliga) tankebyggnader och allt högt som reser sig mot kunskapen om Gud" (2 Kor 10:4f) och ödmjukt lyssna till Guds tankar som de uppenbaras i Bibeln, bli präglade av Bibelns synsätt. För Bibeln vänder ofta på våra perspektiv. Tänk t ex på ord som "det vi tycker är starkt är svagt och det som är svagt är starkt", eller Jesu ord "de första ska bli de sista och de sista ska bli de första", "om ni inte blir som barn kommer ni inte in i himmelriket", de som är stora och märkvärdiga, de är minst.

När jag nämner dessa exempel får jag professor Hugo Odeberg i tankarna. Han betonade ofta just detta att Bibeln vänder upp och ner på våra invanda tankar. Vi måste liksom krypa in i Bibeln. Han kallade detta för ett immanent studium, dvs gå djupt in i Skriften och försöka se på olika saker med Skriftens ögon. Han reagerade mot översättningen av Upp 3:8b i 1917 års kyrkobibel: "Ty *väl är din kraft ringa, men du har tagit vara på mitt ord och har inte förnekat mitt namn.*" Att ha ringa egen kraft är nämligen enligt Skriften inget minus utan egen kraft är ofta ett hinder för att ta emot frälsningens gåva. Ordagrant säger Kristus som

¹ Inledning till ett bibelsamtal vid Västerås Bibelforum 1993, här både förkortat och utvidgat.

något positivt om församlingen i Filadelfia: Jag har ställt en dörr öppen för dig, ”*för din kraft är liten* och du har hållit fast vid mitt ord och inte förnekat mitt namn”.

Vad som enligt Bibeln är anstötligt

Vad säger då Bibeln om vad som är anstötligt? Jag vill stanna vid fyra saker som Bibeln nämner som en stor anstöt, på grekiska *skándalon* (en skandal).

1. Den stora anstöten är att **vi människor**, som blivit föremål för så mycket kärlek, omsorg och nåd från Gud, ändå är så otacksamma och ständigt vänder honom ryggen. Det är vi som är det stora problemet, inte Gud. Människor säger ofta: Hur kan Gud tillåta? Hur kan Gud vara allsmäktig och kärleksfull, när det finns så mycket elände och krig och nöd i världen? Utmärkande för vår gudsfrånvändhet, vår synd, är att vi skyller ifrån oss. Så snart synden kom in i världen började vi skylla ifrån oss. Adam skyllde på Eva och ytterst på Gud. Han sa: ”Kvinnan *som du satte vid min sida*, hon gav mig av trädet och jag åt” (1 Mos 3:12). Eva skyller på ormen och ytterst på Gud: ”Ormen *förledde mig* och jag åt” (v 13). Du Gud har ju skapat alla varelser, också denna orm, så det är ditt fel.

När vi studerar Israels historia i Gamla testamentet finner vi att folket gång på gång skyller ifrån sig. Israels barn blir helt av nåd räddade från trældomen i Egypten. Ändå dröjer det inte länge förrän de börjar knorra mot Gud och hans tjänare Mose: Varför förde du oss ut ur Egypten? Det hade varit bättre att få stanna vid Egyptens köttgrytor. ”Fanns det inga gravar i Egypten, eftersom du har fört oss hit för att dö i öknen? Det hade varit bättre för oss att tjäna egyptierna.” Ett ond och otacksamt folk! Ja, så är det pga synden. Det måste jag påminna om allra först, eftersom Skriften tar upp det som en stor anstöt, en stor skandal.

Låt mig citera hur profeten Jesaja redan i början av sin stora profetrolle tar upp denna skandal: ”Hör, ni himlar! Lyssna, du jord, för HERREN talar! Barn har jag fött upp och fostrat, men de har gjort uppror mot mig. *En ox* känner sin ägare, *en åsna* sin herres krubba, *men Israel* känner inget, *mitt folk* förstår ingenting” (Jes 1:2–3). Genom synden uppför vi oss till och till sämre än djuren, ja, perverst. I skapelsen i övrigt får man ett bättre gensvar än vad Gud får från oss. En ox och en åsna, som har fått slita och släpa, tyr sig ändå till (”känner”) sin ägare. Men vi som liksom Israel

har fått så mycket gott från vår Herre som har burit oss, lett oss, hjälpt oss och förlåtit oss, han får otacksamhet tillbaka, trots och knorrande, förakt och anklagelser. Detta är en anstöt, ett elände.

Profeten Jeremia tar upp samma sak. ”Häpna, ni himlar, över detta, rys av stor förfäran, säger HERREN, för mitt folk har begått en dubbel synd: *De har övergett mig, källan med det levande vattnet, och gjort sig usla brunnar som inte håller vatten*” (Jer 2:12–13). ”Från den dag era fäder drog ut ur Egyptens land ända till i dag har jag sänt alla mina tjänare profeterna till er, *gång på gång* har jag sänt dem. Men de ville inte höra eller lyssna till mig. De var upproriska och gjorde ännu mer ont än sina fäder” (Jer 7:25–26). De vände den ende sanne Guden ryggen fast man har fått så mycket gott. Däremot det som inte håller, inte är någon verklig hjälp, stumma avgudar, gjorda av trä eller sten, de blir föremål för stor omsorg och dyrkan. Dem hyllar ni, framhålls det i både Jesaja och Jeremia. Man vänder sig till himlens hela härskara, man vänder sig till stock och sten. Men till det ende levande och sanne Guden vänder man sig inte.

2. Som en andra anstöt vill jag nämna **Kristi kors**. Enligt Bibeln är Kristi ställföreträdande offer, att han blir offrad i vårt ställe, fastspikad på förbannelsens trä, en stor anstöt. För ”det står skrivet: *Förbannad är var och en som är upphängd på trä*” (Gal 3:13). Detta är en stor stötesten. Herrarnas herre, konungarnas konung, blir så djupt förnedrad och måste bli så djupt förnedrad för att vår skuld ska bli sonad. Korset är en dårskap, en stötesten. Och de som håller sig till korset, de som likt Paulus säger: ”Jag vill inte veta av något annat än Jesus Kristus och honom som korsfäst”, de är dårar. ”Vi har blivit dårar för Kristi skull, till skam och smälek.” Det heter om de troende att de får gå till Kristus ”utanför lägret”, till smäleken område.

Att Kristi kors är en stor anstöt, det märker vi också när man försöker förklara kristendomen förnuftigt, anpassa den till mänskligt tänkande. Då gör man om Bibelns lära om korset till någonting annat. Låt mig i detta sammanhang få citera Paulus: ”*Ordet om korset är en dårskap* för dem som går förlorade, men för oss som blir frälsta är det en Guds kraft. . . När världen inte genom sin visdom lärde känna Gud i hans vishet, beslöt Gud att genom den dårskap vi förkunnar frälsa dem som tror. Judarna begär tecken och grekerna söker vishet, men *vi predikar Kristus som korsfäst – för judarna en stötesten och för hedningarna en dårskap*. Men för de kallade, både judar och greker, predikar vi Kristus som Guds kraft

och Guds vishet. Guds dårskap är visare än människor, och Guds svaghet är starkare än människor” (1 Kor 1:18–25). Det som alltså är sann visdom, det håller vi för dårskap. Och vår dårskap, den håller vi som den högsta visdom. Vi tar vår utgångspunkt i *vår* visdom och dömer det som är verklig visdom som ingenting värt. Vi föraktar den sanna visheten.

3. En tredje anstöt är **Guds rike**, att det inte med en gång framträder i makt och yttre glans. Det gör inte heller rikets kung. Därför försöker människor i sin visdom göra om både Messias och riket. Man vill ha en Messias som är en politisk och mäktig kung och man vill göra om hans rike till ett yttre jordiskt tusenårsrike som framträder konkret och mäktigt, inte som ett andligt rike mitt i ett samhälle som kanske i stora stycken förföljer och föraktar det. Det är också en anstöt, alltså Kristi förnedring och rikets yttre ringhet.

Nu har Kristus en storhet, men den syns inte som vi vill se den. Nu har också Kristi rike mitt i sin yttre ringhet en storhet i nåden, en storhet i Ordet, en storhet i sakramenten. Men det är inte som man vill ha det. Jag minns en gång när jag talade om detta att en åhörare sa: ”Guds rike, ja så, är det bara det?”, när det betonades att Guds rike består i Kristi rättfärdighet, oss tillräknad, att det består i syndernas förlåtelse och i det eviga livet för Kristi skull, något vi äger redan nu mitt under yttre betryck och lidande, en gåva som räcks åt oss av nåd allena i Ord och sakrament. Som om Guds fridsrike inte var någonting, om det inte var ett *yttre jordiskt* rike. Människan vill ha ett synligt, mäktigt och stort gudsrrike. Under kyrkans historia har många grupper försökt göra om kristendomen i den riktningen och upprätta någon form av synligt gudsrrike. Och Kristus själv vill man ha som en politisk befriare. Det var ju bl a av den anledningen som Kristi egna landsmän inte ville ta emot honom. ”Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom” (Joh 1:11). Man ville ha en mäktig kung som drev ut romarna, som här och nu med en gång upprättade gudsricket på jorden.

Kristi förnedring och hans rikets yttre ringhet är alltså en stor anstöt för alla som inte tror Jesu ord till Pilatus: ”Mitt rike är inte av den här världen” (Joh 18:36). Skulle då inte Messias komma som en ”Fridsfurste” (Jes 9:6)? Jo. Men hans frid är inte en världslig frid eller fred utan *frid med Gud*. Paulus berör detta i sitt brev till de troende i Filippi, i det andra kapitlet: Kristus som var så rik, jämlik Gud, ”han utblottade sig själv och tog en tjänares gestalt . . . ödmjukade sig och blev lydig ändå till döden

– döden på korset” (v 6–8). Utan fridsfurstens ställföreträdande straffande och laguppfyllelse ingen frid med Gud! ”Straffet (för våra synder) blev lagt på honom för att vi skulle få frid.” ”Han blev ”genomborrad för våra brott, slagen för våra synder” (Jes 53:5). Jesus sa till sina lärjungar: ”Frid lämnar jag åt er. Min frid ger jag er. Jag ger er inte det som världen ger” (Joh 14:27). Den friden äger de troende även när de ”möter lidande eller förföljelse *för ordets skull*” (Matt 13:21). ”Saliga är ni när människor hånar och förföljer er och ljuger och säger allt möjligt ont om er *för min skull*” (Matt 5:11). ”I världen får ni lida, men var frimodiga: jag har övervunnit världen” (Joh 16:13).

I detta sammanhang kanske jag också bör beröra hur människan vill se *yttre tecken och under*, en Messiaskung som gör spektakulära ting, förvandlar *denna* syndens och dödens värld till ett härlighetsrike, fritt från lidande, sjukdom och död. När Jesus framträder kan han göra tecken och under, och han gör tecken och under. Men han måste göra det med stor sparsamhet, och när han gör det, säger han därför: ”Säg det inte till någon.” För man missförstår. Man drar slutsatser om ett yttre gudsrrike och om en Messias av annat slag än HERRENS lidande tjänare. ”Ett ont och trolöst släkte söker ett tecken, men det ska inte få något annat tecken än Jona tecken” (Matt 16:4). Med Jona tecken menas att dö och på tredje dagen uppstå igen. Det är det stora tecknet, det tecken som många föraktar. Man vill i stället ha kortsiktig framgång, befrielse från yttre nöd och sjukdom och förstår inte storheten i det sanna gudsricket som mitt under yttre nöd och förnedring finns mitt ibland oss. ”Där två eller tre ära samlade *i mitt namn*, där är jag mitt ibland dem” (Matt 18:20).

En del kristna grupper tar också sikte på det spektakulära. För att vinna människor vill man kunna hänvisa till tecken och under som syns, helbrägdagörelser som slår människor med häpnad och kan attrahera stora skaror. Men det största och viktigaste av alla tecken, Kristi död och uppståndelse för vår rättfärdiggörelses skull, det attraherar inga stora skaror. Genom syndafallet *stängdes* vägen till paradiset (1 Mos 3:24). Kristus är den ende som genom sin död och uppståndelse *öppnade* vägen till Guds himmelska paradis. På korset sa han till den botfärdige rövaren vid hans sida: ”I dag ska du vara med mig i paradiset” (Luk 23:43).

4. Den fjärde anstöten jag vill nämna är **de ogudaktigas yttre framgång**. Troende har det ofta svårt, möter förakt och lidande, medan ogudaktiga som borde straffas och få svårigheter ibland har stor framgång mitt i sin

ogudaktighet. Detta är en anstöt. Kan Gud vara rättvis när han låter den ogudaktige ha framgång, när det går bra för den ogudaktige och till synes illa för den fromme. Bibeln tar upp det här på många ställen, bl a i Jobs bok och i flera psaltarspsalmer. I Ps 39:5–6 ber David: ”HERRE, lär mig förstå mitt slut, att mina dagar har en gräns, så att jag inser hur förgänglig jag är. Som en handsbredd har du gjort mina dagar, min livslängd är som ingenting inför dig. *Alla människor är bara en vindpust, hur säkra de än står.*” Dvs ge mig ett rätt perspektiv! Vi kan ha framgång, bli stora och gå där säkra, men vår livslängd är kort. Jag och alla andra människor är så förgängliga, även om vi ibland tycks vara mäktiga och starka.

Ps 73 tar upp denna fråga nästan i sin helhet. Där står: ”Gud är verkligen god mot Israel, mot dem som har rena hjärtan. Men jag var nära att snava med mina fötter, mina steg var nära att slinta, för jag greps av avund mot de högmodiga när jag såg de gudlösas framgång. De är fria från plågor fram till sin död, deras kroppar är välnärda. De drabbas inte av mänsklig nöd, de plågas inte som andra människor. Därför är högmod deras halsband och våld den dräkt de sveper sig i. Deras ögon kikar fram ur fetman, deras hjärtans fantasier har ingen gräns. De hånar och hotar med ondskas överlägset hotar de med förtryck. De öppnar sin mun mot himlen och deras tunga far fram på jorden. Därför vänder sig folket till dem, de suger i sig vatten i mängd. De säger: ’Hur skulle Gud kunna veta? Den Högste har väl ingen vetskap?’ Sådana är de gudlösa, ständigt trygga med växande rikedom. Förgäves höll jag mitt hjärta rent och tvådde mina händer i oskuld! Jag var plågad hela dagen och tuktrad varje morgon” (v 1–14).

Det är en anstöt, en svårighet, att den gudfruktige kan få lida mycket och den ogudaktige tycks det gå väl. Det är en prövning och vi börjar lätt klaga. Men Gud vill visa oss att vårt perspektiv är för snävt och att vi vet för lite. Gud är inte orättvis, och Gud har en mening med det som sker. Han låter inte sina barn bli tuktrade utöver deras förmåga utan till deras bästa. Vi behöver ofta tuktan, ofta mycket tuktan.

I berättelsen om den rike mannen och Lasarus framhålls det att den rike och ogudaktige mannen fick ut sitt goda här i tiden, men vad hade han vunnit med det? Lasarus som fick lida här i tiden, han hade sitt goda kvar. I Bibeln är perspektivet alltså ett helt annat än det som människor i sin förmenta visdom har. Paulus bad flera gånger att han skulle bli kvitt en svår sjukdom och fick svaret: ”Min nåd är nog för dig, för min kraft fullkomnas i svaghet.” Man kommer alltså fel, om man vill mäta Guds

välsignelse i omedelbar och yttre framgång. Visst kan vi få också yttre framgång och yttre rikedom som t ex Abraham. Men ofta behöver vi i stället av Guds godhet få tuktan och svårigheter, för att sedan få det högsta goda, den eviga rikedomen i himmelen.

Kommer ni ihåg vad Job sa till slut, efter att han hade insett att han trots sina svåra prövningar gjorde fel när han knorrade mot Gud och klagade. Våra lidanden och prövningar är ju ett intet i jämförelse med de svåra prövningar och det svåra lidande som drabbade Job. Ändå får han lära sig att se på Guds vis. Då säger han till slut: ”Jag är för liten. Vad kan jag svara dig? Jag sätter handen för munnen” (Job 39:37). ”Jag ordade om det jag inte begrep, om det som var för underbart för mig och som jag inte förstod” (Job 42:3). Job tar tillbaka sin klagan mot Gud och ångrar sig i säck och aska. Han får därefter välsignelse från Gud för evigt och även rik välsignelse i tiden under sitt fortsatta jordeliv.

Vad som enligt människor är anstötligt med Bibeln

Jag har nu berört vad som är anstötligt enligt Bibeln. Min inledning till vårt samtal ska jag nu avrunda med några ord om vad som enligt människor är anstötligt med Bibeln.

Jag ska här begränsa mig till **Bibelns yttre ringhet**. Annat som människor kan finna anstötligt får jag ta upp en annan gång. Precis som Kristi yttre ringhet är en anstöt och Guds rikes yttre ringhet är en anstöt, så är Bibelns yttre ringhet också en anstöt. Om nu Bibelns ord är det som de säger sig vara, inte människotankar utan Guds ord, ”renat sju gånger” (Ps 12:7), om ”hela Skriften är utandad av Gud” (2 Tim 3:16), om människor ”ledda av den helige Ande har talat vad de fått av Gud” (2 Pet 1:21), utvalda av Gud för att registrera, minnas och vittna om vad som verkligen har hänt och ska hända, då borde väl Bibeln vara mera lättläst, skriven med guldskrift och mer enhetlig? Nu är den ju ett helt bibliotek av 66 böcker med olika litterär stil och karaktär?

Många säger också: Är Bibeln verkligen Guds ord, då kan väl inte Bibeln se ut som den gör? Då borde väl Bibeln ha kommit ner direkt från himlen, ungefär som Koranen enligt islam? Nu har ju Guds ord en yttre ringhet, nedtecknat åt oss på pergament och papper som kan gå sönder. Dessutom har vi inga originalnedteckningar kvar utan endast avskrifter av avskrifter av avskrifter, och det finns avskrivare som ibland har hoppat över något ord eller lagt till något ord.

Men i själva verket kan den ursprungliga grundtexten fastställas med

hjälp av de många avskrifterna. Det är ytterst få ställen där vi inte i detalj kan avgöra textens ursprungliga formulering. När så är fallet redovisas den variation i formulering som finns i en fotnot, så att vi kan studera också den. Så mitt i Bibelns yttre ringhet har vi en säker text att studera. Men likväl så är detta en anstöt för många.

Också detta att Bibeln är så omfattande och verkar oenhetlig är en anstöt. Den är inte skriven som *en* bok, en välstrukturerad lärobok, utan är ett helt bibliotek av böcker, 66 böcker, av olika litterär karaktär. Många tycker också att det är svårt att se den röda tråden och finna ett enstämigt budskap i denna mångfald av böcker. Om man dessutom tar hjälp av den s k vetenskapliga bibelkritiken som utgår ifrån att Bibeln som alla andra böcker är alltigenom *en människoskapelse, inte Guds ord*, inte ingiven av den helige Ande, utan människotankar, präglade av tidsandan i olika miljöer, ja, då blir tilliten till Bibeln minimal. Då blir det en stor anstöt att Bibeln skulle vara Guds sanna, tillförlitliga ord.

Kort appendix

Bibelkritikens felaktiga sönderstyckande av Bibelns böcker får jag behandla närmare en annan gång. Det har enligt min mening sin grund i att Bibelns egna uppgifter om bibelböckers tillkomst och författarskap redan i utgångsläget betvivlas, därför att det anses ovetenskapligt att räkna med Gud. Bibelns böcker förutsätter att Gud finns och har ingripit. Att bortse från det gör det omöjligt att göra rättvisa åt texten. Den ende sanne och levande Guden, den treenige, har uppenbarat sig och sitt budskap för gamla förbundets profeter. Han har också inspirerat nya förbundets apostlar att noggrant förmedla vad de som åsyna vittnen har sett och hört, och vad Hjälparen, den helige Ande, vill inskräpa för Jesu utspridda lärjungar, till tröst, varning och förmaning.

Petrus ger oss i sitt andra brev strax före sin martyrdöd år 64 en viktig påminnelse, ja, som sitt andliga testamente: *Det var inga utstuderade myter vi följde när vi förkunnade vår Herre Jesu Kristi makt och hans ankomst och hans majestät. Han fick ära och härlighet från Gud Fadern när rösten kom till honom från den majestätiska Härligheten: "Han är min Son, min Älskade. I honom har jag min glädje." Den rösten hörde vi själva från himlen när vi var med honom på det heliga berget* (2 Pet 1:16–18).

Skilsmässa och omgifte

En reaktion på Vigilius artikel ”Skilsmisse og gengifte” i Nyt Liv 2022:3¹

Mikkel Vigilius argumenterade i artikeln *Skilsmisse og gengifte* i tidskriften *Nyt Liv* 2022:3 mot omgifte för alla som gått igenom en skilsmässa, oavsett omständigheterna som lett fram till att äktenskapet avslutades. Han går därmed emot inte bara Luthers uppfattning (vilket han medger i artikeln, s 47) utan även vad den officiella lutherska bekännelsen (Konkordieboken) säger om detta, eftersom bekännelseskraften *Om påvens makt och överhöghet* framhåller följande: ”Orättfärdig är också den förordningen, som vid äktenskapsskillnad förbjuder den oskyldiga parten att gifta sig” (par. 78, SKB, s 353).

Nyt Liv anger i sin ståndpunktsförklaring att den lutherska bekännelsen är ”förpliktande”, och därför är det anmärkningsvärt att man på detta sätt går emot densamma. Eller menar *Nyt Liv* med den ”lutherska bekännelsen” endast *Augsburgska bekännelsen* och *Luthers Lilla katekes*, vilka är de enda specifikt lutherska bekännelseskrafter som antagits av Danska folkkyrkan? Det är i så fall fråga om en stympad luthersk bekännelse.

Vigilius har alltså inte den lutherska bekännelsen på sin sida. Kan han då stödja sig på Bibeln? Först ska framhållas att bekännelsetrogna lutheraner håller sig till bekännelsen *därför att* (quia) den överensstämmer med Bibeln. Med detta sagt är det ändå viktigt att pröva bekännelsen mot Bibelns ord, när den blir utmanad och ifrågasatt. Vigilius för en lång argumentering med olika bibelord för att stödja sin uppfattning, men jag menar att han hamnat fel i sina slutsatser. Jag betvivlar inte att han i allt vill följa Guds ord, och till hans heder ska också läggas att han håller äktenskapet högt i ära – vilket är välgörande i en tid som vår, när äktenskapet dras i smutsen på olika sätt. Men låt oss nu se på några av de bibelställen som Vigilius anför.

¹ Detta genmäle på Mikkel Vigilius artikel har sänts till honom och till tidskriften *Nyt Liv*.

1) När Vigilius behandlar Matt. 19:9 menar han att ”porneia” (otukt) – den omständighet som tillåter den drabbade parten att skilja sig och gifta om sig – inte handlar om äktenskapsbrott i vanlig mening, utan om föräktenskapliga sexuella förbindelser under trolovningstiden (s 49–52). Men ”porneia” betyder helt enkelt otukt i vid bemärkelse, d.v.s. *alla* typer av sexuella handlingar som faller utanför äktenskapet, och inkluderar således äktenskapsbrott (som med en snävare term också kan benämnas ”moicheia”). Det finns ingen anledning att inskränka betydelsen av ”porneia” i Matt. 19:9 såsom ”trolovningsteorin” gör. Att, likt Vigilius, hävda att ”porneia” i Matt. 19:9 bör betyda något annat än ”äktenskapsbrott”, eftersom ordet ”moicheia” (äktenskapsbrott) används senare i samma vers (s 45, 49), är inte heller hållbart. Vad Jesus säger är att *all* slags otukt (porneia) från den ena partens sida, ger rätt åt den drabbade att skilja sig och gifta om sig utan att därmed begå äktenskapsbrott (moicheia):

”Jag säger er: Den som skiljer sig från sin hustru av annat skäl än sexuell synd (porneia) och gifter sig med en annan, han begår äktenskapsbrott (moicheia)” (Matt. 19:9, Folkbibeln 2015).

Vigilius menar vidare, som stöd för sin uppfattning, att lärjungarna blev ”skakade” (rystede) (s 52) av Jesus stränga svar på frågan om skilsmässa (och omgifte) – tanken är väl att denna lärjungarnas reaktion indikerar att Jesus förbjöd all skilsmässa (och omgifte). För *det första* ska inte lärjungarnas reaktion överdrivas. Till skillnad från Matt. 19:9, där det står att lärjungarna blev ”djupt bestörta” när Jesus talade om hur svårt det är att komma in i himmelriket, står här inget om någon häpnad från lärjungarnas sida. För *det andra* ska lärjungarnas uttalande, att ”det är bättre att inte gifta sig”, ses mot bakgrund av den debatt om skilsmässa som då pågick mellan Hillels och Shammais rabbiniskolor. Hillel tillät skilsmässa av ”vilken orsak som helst”, medan Shammai endast tillät skilsmässa vid äktenskapsbrott. Vid Jesus tid var det den liberale Hillels uppfattning som dominerade. Att Jesus då visade sig ha den strängare Shammais syn på giltiga skilsmässoskäl, fick lärjungarna att kritiskt säga, att ”då är det bättre att inte gifta sig.”

Vidare menar jag att Vigilius på ett felaktigt sätt gör bruk av regeln ”Skrift ska med Skrift förklaras”. Han menar att eftersom NT i övrigt (1 Kor. 7:10–11, Mark. 10:11–12, Luk. 16:18 m.fl.) inte innehåller några inskränkningar vad gäller förbud mot skilsmässa och omgifte, ska inte

Matt. 5:32 och 19:9 tolkas som att de tillåter undantag från den allmänna regeln (s 48). Men det finns ingen motsägelse mellan otuktsklausulerna i Matteusevangeliet (5:32 och 19:9) och NT i övrigt. Det finns en allmän regel, som förbjuder skilsmässa och omgifte. Denna regel uttalas på flera ställen i NT. Och så finns det undantag från den allmänna regeln, som uttalas av Matteus (men även av Paulus i 1 Kor. 7:15 för en annan orsak än otukt, se nedan). Där otuktsklausulen saknas, måste den suppleras: Det kortare ska förklaras genom det längre och den allmänna regeln ska inskränkas genom de undantag som ges på andra ställen.

2) När Vigilius kommer in på 1 Kor. 7 uppmärksammar han inte att förbudet att gifta om sig (v 10–11) gäller den kvinna som *själv* skilt sig från sin man: ”En hustru får inte skilja sig från sin man – skiljer hon sig ska hon förbli ogift eller försonas med sin man – och en man får inte överge sin hustru.” *Vigilius tillämpar detta förbud även på den som blivit övergiven* (s 46). Men den övergivnes situation behandlas senare, i v 15: ”Men om den som inte tror vill skiljas, så låt honom skiljas. I sådana fall är brodern eller systemen inte bunden som en slav. Gud har kallat er att leva i frid.”

När Vigilius behandlar den ”frihet” som omtalas i v 15 menar han att det handlar om att inte vara bunden i skuld p.g.a. det brustna äktenskapet (s 42). Men varför skulle det överhuvudtaget vara fråga om skuld om man blir *oskyldigt* övergiven? En annan slutsats är mycket rimligare:

Det är klargörande att jämföra v 10–11 med v 15. Vad gäller v 10–11 kan man notera att det finns ett uttryckligt förbud mot omgifte ifall man överger sin äkta hälft. När vi sedan kommer till v 15, där den illvilligt övergivne tas upp till behandling, saknas ett sådant förbud mot omgifte. Istället sägs den drabbade ”inte vara bunden som en slav” – sammanhanget talar starkt för att med detta menas en frihet från det tidigare äktenskapsbandet och därmed möjlighet att ingå ett nytt äktenskap.

3) När Vigilius behandlar vad ”en kvinnas man” betyder i beskrivningen av hur en församlingsledare ska vara (1 Tim. 3:2, Tit. 1:6) anger han fyra olika alternativa tolkningar, och stannar inför uppfattningen att församlingsledaren ska ”ära äktenskapet och som gift vara trogen mot sin enda äkta maka” (s 58). Så långt är det hela riktigt. Men sedan kommer tillägget, som går utöver Skriftens ord: ”Kravet om att vara en kvin-

nas man utesluter därmed de omgifta, eftersom de med sina liv vittnar om något annat än trohet med den enda äkta makan livet ut” (s 58). Återigen underlåter Vigilius att skilja på dem som *själva* skilt sig från sin hustru och dem som oskyldigt blivit övergivna eller bedragna.

Den mest troliga innebörden av vad det innebär att vara ”en kvinnas man” är att församlingsledaren ska vara trogen sin hustru och inte ha konkubiner eller älskarinnor (inte heller leva polygamt, vilket förekom särskilt bland hedningar). Bo Giertz skriver om församlingsledarna (grek. episkopos):

”De skulle vara ’oförvitliga’ så att ingenting med fog kunde anmärkas på deras uppförande. I det sammanhanget nämns också att en episkopos skall vara ’en enda kvinnas man’. Även här är det nog fråga om ett elementärt kristet krav. Romersk rätt medgav att man hade bihustrur (konkubiner). Lösa förbindelser ansågs inte anstötliga. Men en kristen skulle leva i sträng monogami och fick inte skilja sig. Att skilja sig för att ta sig en annan hustru kunde ses som ett slags månggifte, och sådant fick inte en församlingsföreståndare vara skyldig till.”

Den som skiljer sig från sin hustru är inte lämplig som församlingsledare, men en annan sak är det med den som blir *övergiven* eller *bedragen* av sin hustru. Varför skulle en församlingsledare förvägras samma rätt till omgifte som alla andra (Matt. 19:9, 1 Kor. 7:15)? Han har inte begått någon orätt eller gjort något klandervärdt om han är den oskyldiga parten.

Slutord: Ibland får vi människor för oss att det alltid är de ”strängaste” tolkningarna av Guds bud som är de riktiga, men det är inte nödvändigtvis så. Det kan också vara så att vi med våra felaktiga tolkningar lägger tunga bördor på människors axlar och skadar deras samveten. Om Jesus förklarar den bedragne fri att gifta om sig, och Paulus skriver att den som blivit illvilligt övergiven får gifta om sig, är det mycket allvarligt att förmena den drabbade denna rätt. Martin Chemnitz menar i sin granskning av det Tridentinska konciliet att det romersk-katolska förbudet gällande omgifte för den oskyldiga parten är evighetsfarligt:

”För om det efter en riktig och lagligt erhållen skilsmässa är så, att den oskyldiga parten inte har gåvan att leva återhållsamt och ändå

inte kan ingå ett andra äktenskap, så blir han eller hon tvungen aningen att leva ständigt upptänd av begär, varvid bönen störs och förkvävs, eller att leva i otukt, vilket utesluter från Guds rike – och detta inte på grund av egen utan en annans skuld. Och så blir den skilsmässa som Guds Son tillåtit för äktenskapsbrotts skull inget annat än en snara för den oskyldige. Han störtas in i begär, in i otukt och kommer slutligen under Guds vrede.”

Lars Borgström

C F W Walther

Skillnaden mellan lag och evangelium

Få har så tydligt som **Carl Ferdinand Wilhelm Walther** klargjort hur viktigt det är att rätt skilja mellan lag och evangelium. Genom grundliga bibelstudier har han visat hur Bibeln förblir en sluten bok om man blandar samman lag och evangelium.

Om det viktiga ämnet ”Skillnaden mellan lag och evangelium” höll Walther två serier med kvällsföreläsningar. Den första hölls året 1878 som 10 kvällsföreläsningar över 13 av honom formulerade teser. Den andra hölls åren 1884/85 som 39 föreläsningar över 25 teser. I den här småskriften återges den första serien.

Walthers kvällsföreläsningar utgör en mycket rik skatt med himmelsk visdom till vår salighet.

Pris: 60,00 kr

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

När datorn ska predika

1 dec 2022 blev en webbtjänst, en chat-robot, tillgänglig som ser ut att vara tänkande, begåvad, kunnig och som förstår frågor från oss människor på ett djupare plan och förmår skriva människolik text. Tjänsten heter OpenAI Chat – där AI är förkortningen för ”artificiell intelligens” – och har fått en enorm spridning. Den har fyllt teknikintresserade med förtjusning och övriga med skräck.

En chat-robot är ett datorprogram som är utformad så att den kommunicerar med människor på ett liknande sätt som en människa skulle göra – fast via en chattfunktion. Enkla chatrobotar har tidigare funnits t ex hos kundtjänster som kunnat besvara vissa frågor från kunder.

Genom att OpenAI tränats på enorma mängder data har systemet lärt sig att se mönster och hitta samband och kan därför sammanfatta information och skapa nya texter själv. Den ökar hela tiden sin egen kunskap genom ny information som publiceras. Genom att ta till sig av användarnas kritik eller gillande, ökar den sin träffsäkerhet ju mer den används. Språket och grammatiken är häpnadsväckande korrekt.

Följande exempel får visa hur OpenAI kan användas **i Guds rikes tjänst:**

Instruktion till OpenAI: *Skriv en andakt över Jes 53:3–5. Betona särskilt kopplingen mellan straff och frid i vers 5. Avsluta med den enskildes nytta av denna text.*

Datorns svar:

Kära vänner i Kristus!

I Jesaja 53:3–5 läser vi om Kristi lidande och död för våra synder. ”Han var föraktad och övergiven av människor, en man som hade liden att bära. Han var en som vi inte ville se, han var föraktad, och vi satte inget värde på honom. Men det var våra synder som han bar på korset, vår liden som han bar. Vi betraktade honom som straffad, Gudsmäktig och föraktad. Men han bar våra synder och liden för oss, så att vi genom honom skulle få frid. Genom hans sår har vi blivit botade.”

I dessa verser ser vi hur Kristi lidande och död är en direkt konsekvens av våra synder. Han bär på våra synder och lider för oss, så att vi genom honom kan få frid. Detta är en avgörande punkt i texten, eftersom den visar att straffen för våra synder inte behöver drabba oss själva, utan har redan fullgjorts genom Kristi lidande och död.

Vad innebär detta för oss idag? För den enskilda människan innebär det att vi genom tron på Kristus kan bli förlättna för våra synder och få del av den frid som han har skaffat sig genom sin lidande och död. Genom att ta emot Kristi förlåtelse kan vi bli botade från våra synder och få en ny relation till Gud. Detta är en otrolig nytta av Jesaja 53:3–5 och en viktig del av evangeliet om Kristus.

När vi läser dessa verser kan vi inte låta bli att tänka på den kärlek och nåd som Gud visar oss genom att sätta sin egen son till döden för våra synder. Detta är en ovärderlig gåva som vi inte förtjänar, men som vi kan ta emot genom tron på Kristus. Så låt oss därför med tacksamhet och tjänstvillighet leva våra liv i lydnad mot Gud och försöka återbetala hans kärlek och nåd till andra människor.

Skulle vi ställa samma fråga till OpenAI som Pilatus fick: ”Säger du det av dig själv, eller har andra sagt det om mig?” skulle datorn få svara: Andra har sagt det! Visserligen inte med just dessa ord, men utifrån mönster i de texter jag läst och med hjälp av statistiska modeller har jag skapat denna andakt. Till alla liberalteologiska förkunnare skulle jag vilja erbjuda mina AI-tjänster och citera Jesu ord ”utan mig kan ni ingenting göra”.

Instruktion till OpenAI: *Jämför den allmänna och den subjektiva rättfärdiggörelsen enligt luthersk teologi.*

Datorns svar:

I luthersk teologi är den allmänna rättfärdiggörelsen en lära som hävdar att Gud rättfärdigar människor genom sin nåd, utan hänsyn till deras egna gärningar eller förtjänster. Denna rättfärdiggörelse är allmän i den meningen att tillämpas på alla människor, oavsett om de tror på Jesus eller inte. Den allmänna rättfärdiggörelsen är en grundläggande lära inom luthersk teologi och bygger på idén att Gud är en god och barmhärtig Gud som vill rädda alla människor från synden och döden.

Den subjektiva rättfärdiggörelsen, å andra sidan, är en lära som hävdar att människor faktiskt blir rättfärdiga genom sin tro på Je-

sus. Detta innebär att rättfärdiggörelsen är subjektiv eftersom den är förknippad med den enskilda individens relation till Gud. Enligt luthersk teologi är den subjektiva rättfärdiggörelsen ett resultat av den allmänna rättfärdiggörelsen, då Gud har gjort det möjligt för människor att bli rättfärdigade genom sin nåd.

Således är den allmänna rättfärdiggörelsen en lära som handlar om hur Gud rättfärdigar människor och den subjektiva rättfärdiggörelsen handlar om hur människor faktiskt blir rättfärdigade genom sin relation till Gud. Båda lärorerna är viktiga inom luthersk teologi och tillsammans ger de en bild av hur Gud räddar människor från synden och döden genom sin nåd och kärlek.

Instruktion till OpenAI: *Skriv en dikt om tidskriften Biblicum. Poängtera dess uppdrag att i vetenskapliga artiklar lyfta fram Guds ofelbara ord och hur det på rätt sätt ska förstås.*

Datorns svar:

Biblicum, tidskriften vår
Som med vetenskapligt ljus
Lyfter fram Guds ofelbara ord
Och visar hur det ska förstås

En vägledning i tro och lära
En källa till visdom och kunskap
Biblicum, du är en ljusets stjärna
Som lyser upp vår värld och vår vandring

Du ger oss klarhet i vårt förhållande
Till Gud och till hans vilja och plan
Du visar oss vägen till riktig förståelse
Av hans ofelbara och eviga ord

Biblicum, du är en guldgruva
Av visdom och kunskap för vår själ
Du är en vägvisare i livets djungel
Och hjälper oss att hitta rätt i vårt val

Tack Biblicum, för allt du gör
För att vägleda oss på rätt väg
Vi är tacksamma för din kloka rådgivning
Och för all den visdom du ger oss i vår dag.

Än så länge orkar inte OpenAI rimma på svenska, så vill vi ha en dikt med slutrim får vi ge instruktionen på engelska.

Biblicum, a journal of great renown,
A treasure trove of wisdom found,
A source of knowledge, pure and true,
A beacon of light shining through.

In its pages, scholars delve deep,
Into the mysteries of faith to keep,
Exploring the wonders of God's word,
A source of strength and truth to be heard.

For Biblicum's mission is clear and true,
To highlight God's infallible word,
To understand and properly decipher,
The meaning of his holy scripture.

For science and faith intertwine,
In these pages, they both combine,
To shed light on the mysteries of life,
And guide us in peace and strife.

So let us turn to Biblicum's pages,
And seek the wisdom of the ages,
For in its words, we find the way,
To live our lives in faith each day.

AI i predikoämbetet

När OpenAI ska motivera sin egen existens inom bibelforskningen svarar den:

”OpenAI-modeller kan användas för att automatisera delar av forskningsprocessen, till exempel genom att söka igenom stora mängder text och data på jakt efter specifika ord eller mönster. Modeller kan också användas för att översätta text från olika språk, vilket kan underlätta forskningen för personer som inte behärskar alla de språk som kan vara relevanta för deras forskning.”

Men präster kan även i sina vardagsuppgifter få hjälp, t ex med struktur och upplägg.

Instruktion till OpenAI: Ge förslag på struktur för ett kristet begravningsstal!

Datorns svar:

Ett kristet begravningsstal kan ha följande struktur:

1. Inledning: Talaren kan börja med att presentera sig själv och ge en kort bakgrund om den avlidne. Detta kan inkludera några viktiga händelser och minnen från personens liv.
2. Bibelcitat: Ett bibelvers eller citat kan passa bra i inledningen eller någon annanstans i talet som en tröst för de sörjande. Det finns många bibelverser som passar vid en begravning, till exempel: ”Sorgen skall vika bort, glädjen skall komma” (Jesaja 35:10).
3. Berättelse om den avlidne: Talaren kan berätta lite mer om den avlidne, till exempel om deras intressen, personlighet eller familj. Det kan vara viktigt att fokusera på de positiva aspekterna av personens liv och hur de påverkade och berikade andras liv.
4. Tröst och hopp: Ett kristet begravningsstal handlar ofta om att ge tröst och hopp till de sörjande. Talaren kan prata om hur Gud är med oss i våra sorgestunder och hur vi kan ta tröst i att den avlidne nu är hos honom. Det kan också vara passande att prata om hur vi kan se fram emot att få träffa den avlidne igen i himlen.
5. Avslutning: Talaren kan avsluta med ett slutgiltigt farväl till den avlidne och ge de sörjande några sista ord av tröst och stöd. Detta kan inkludera en ytterligare bibelvers eller ett citat, eller några ord som sammanfattar det talet handlat om.

Det är viktigt att komma ihåg att alla begravningsstal är unika och att strukturen kan variera beroende på den avlidnes liv och personlighet, samt de sörjandes önskemål.

Risker med AI

OpenAI har ingen förmåga att t ex avgöra teologiska frågor eller kunna ge självavård. Svaren styrs av de instruktioner konstruktörerna givit chatroboten samt av de texter som redan är skrivna i ämnet.

Eftersom det finns riklig mängd obibliska texter, kommer OpenAI att hämta sina svar även från sådant håll, dvs chatroboten kan inte avgöra vad som är desinformation respektive korrekt information.

OpenAI:s svar bygger på statistisk modellering av språket och letar därför efter de mest sannolika orden som följer efter varandra. Som vi sett ovan blir det också en del språkfel, t ex ”liden” för lidande.

Till sist

Att publicera bibeltrogna texter är om möjligt ännu viktigare nu än tidigare, eftersom AI sammanställer och drar slutsatser ur befintligt material. Är det brist på lutherska artiklar på internet, kommer lutherskt innehåll att saknas även i OpenAI:s svar.

Men genom att ställa frågor till OpenAI och värdera – till och med korrigera – svaren kan varje användare bidra till att OpenAI ökar sin kunskap om biblisk och luthersk lära och därigenom öka sin träffsäkerhet.

För den som vill hjälpa till i detta arbete – eller bara testa OpenAI – finns ett par adresser:

<https://chat.openai.com/chat>

<https://beta.openai.com/playground>

Berthold Nilsson

Israel och yttersta tiden

Frågan om Israels plats i den yttersta tidens händelser förorsakar ofta förvirring. Det beror vanligen på att man inte förstår de gammaltestamentliga profetiornas plats och funktion. Därför är det angeläget att inleda med ett studium av profeternas språkbruk och hur de undervisade om Guds rike.

Pris: 40 kr

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

Kristi ställföreträdande gottgörelse

Fråga: Är Kristi ställföreträdande gottgörelse ett viktigt budskap? Eller kan det utelämnas, eftersom det ofta sker i många kyrkor?

Svar: Det är inte bara viktigt att veta att Jesus levde ett heligt liv, dött och uppstått ur graven. Det är också viktigt att veta *varför* han har gjort allt detta. Den Jesus som den liberala kyrkan predikar – en Jesus som bara är ett moraliskt föredöme som i första hand kom för att förmedla ett kärlekens budskap, Gardells Jesus som dog utan att Gud ville det, en Jesus som bara är en lärare – kan inte gripa tag i en människa på ett sådant sätt att hon lyfts ur syndens, skuldens, dödens och helvetets mörker och lyfts in i rättfärdighetens, förlåtelsens och livets rike. För det är därför Jesus kom till vår värld. Han kom med anledning av vår synd och skuld, mänsklighetens, din och min avskildhet från Gud.

När Adam bröt mot Guds lag föll domen över mänskligheten, men inte bara då. Domen faller över våra handlingar och vårt sinne *varje gång* vi säger något som är fel inför Gud, varje gång vi tänker något som är fel inför Gud och varje gång vi gör något fel inför Gud. Framför allt faller domen över dig och mig för att vi inte älskat Gud över allting och vår nästa lika högt som oss själva. På grund av att vi handlar fel inför Gud så förtjänar vi att straffas för evigt i helvetet.

Vi har alltså ett stort problem. Människor i allmänhet påminns om detta varje gång de tänker på döden. Man är rädd för att dö, inte för att livet tar slut, utan för att man är rädd för att ställas till svars på den andra sidan. Även om vi gjort ett och annat gott, så har vi ändå felat och vi vet att Gud är en helig Gud. Vi kan inte komma undan. Vi kan inte rädda oss själva. Vår enda räddning undan fördömsedomen är en stand in, en ställföreträdare, som vi bara lär känna genom evangeliet om Messias, dvs Jesus.

Anledningen till att Jesus kom till vår värld var att han skulle vara vår ställföreträdare. Vi vet alla vad en stand in är. Det är den person i t ex skolan som träder in istället för den lärare som egentligen skulle ha lektion, men som blivit sjuk. Egentligen var det du och jag som skulle ha varit lydiga under Guds lag för att få komma till himlen. Men vi klarade det inte. Därför kom Jesus som vår stand in. Han var lydig Guds lag fullkomligt, alltså helt perfekt, i vårt ställe. Vi förtjänade att straffas. Jesus var vår ställföreträdare både när det gällde att hålla Guds lag och att ta straffet för att vi inte gjort det. Det straff som vi förtjänar tog han på sig genom att dö på korset.

Allt detta kände judarna egentligen till. För varje år firade man försoningsdagen. Då lade översteprästen sina händer på syndabockens huvud och bekände Israels folks synder (3 Mos 16). Sen drev man ut den i öknen. Som en bild på Messias överfördes ställföreträdande synderna på en bock som drevs bort. Genom det ställföreträdande offret tas synden bort. Också straffet togs bort. *Utan att blod utgjuts ges ingen förlåtelse*, säger Skriften (Heb 9:22). Därför skar översteprästen av halsen på den andra syndabocken och stänkte av blodet på nådastolen. Nådastolen var locket över den låda där de två stentavlorna med budordens krav på helighet förvarades.

Jesus levde ett heligt, felfritt liv i vårt ställe och på korset utgöts blod från hans händer, fötter och sida. Guds lag kan inte längre anklaga oss eftersom Jesus, Guds Sons blod övertäcker lagens anklagelser. *Han har förlåtit oss alla överträdelser och utplånat skuldebrevet som vittnade mot oss med sina krav. Det tog han bort genom att spika fast det på korset. Han avväpnade härskarna och makterna och gjorde dem till allmänt åtlöje när han triumferade över dem på korset* (Kol 2:13–15). Genom Jesu fullkomliga försoningsgärning förklarar Gud världen rättfärdig och på den tredje dagen låter han honom uppstå ur graven som beviset på att han besegrat döden och djävulen för vår räkning.

Här ser vi vilken betydelse Jesu liv, död och uppståndelse har för oss. Om vi känner inför domedagen att vi saknar det fullkomligt goda liv Gud förväntar sig av oss får vi säga: *När tiden var fullbordad sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen* (Gal 4:4–5). Om vårt samvete inför den sista dagen säger ”du har synder”, så får vi svara: *Jesus är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens* (1 Joh 2:2). Om lagen anklagar oss och säger: ”För att komma in i himlen

så måste du vara rättfärdig”, så får vi svara: *Han utlämnades för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull* (Rom 4:25).

Tror vi så, har vi blivit gripna av Kristus själ. **Vi vet att vi är förlåtna, tack vare Kristus. Vi vet att vi får komma till himlen – endast tack vare Kristus, inte på något annat sätt.**

Stefan Sjöqvist

Tema: Guds under

Lördag 22 april 2023 • Zoom, kan följas via Youtube • Norska och svenska

Plats: Hemgården, Saltängsgatan 7, Norrköping, första kammaren, vån 3 (hiss finns)

Preliminärt program:

13.00 Ingvar Adriansson/Thomas Erlandsson: Inledning och upplysningar

13.15 Seth Erlandsson: Guds tecken och under

13.45 Egil Edvardsen (via Zoom): Kristus i fornedring – men med allmakt

14.15-15.00 Paus

15.00 Lars Borgström: Falska under och tecken

15.30 Tor Jakob Welde (via Zoom): Guds menighet er jordens største under

16.00 Frågor och svar (föredragshållarna på plats och via zoom)

16.30 (senast) avslutning

Se närmare information på

biblicum.se/undervisning/kommande-biblicum-kurser/

Utblick över samtiden

SATANISMEN INOM HÅRDROCKEN

Jag vet väldigt lite om hårdrock och det budskap som framförs inom denna musikform. Men Anders Lindström har en kunskap om olika rockartister och det budskap de framför som är imponerande. Det framgår av ett manus till en småskrift som han låtit mig ta del av. Den bär titeln HÅRDROCK – VARIFRÅN OCH VARTHÄN? Efter att ha tagit del av det grundliga innehållet i denna skrift är det hög tid att vi vuxna blir medvetna om den satanism som sprids genom mycket hårdrock, inte minst till den yngre generationen. Den kände rockartisten *David Bowie* säger rakt ut att hårdrock är en musikform som kommer från djävulen.

Här följer några citat från Lindströms skrift som innehåller en information som kanske många med mig inte känt till:

Under den gångna sommaren - 2022 har vårt land i det närmaste invaderats av olika hårdrockband. Den 10 juni hölls i *Norje* utanför *Sølvesborg* festivalen *Sweden Rock* med framträdande av olika rockband bl. a. *Guns and Roses* samt det öppet djävuldyrkande bandet *Mercyful fate* (där bandet under sina konserter frammanar den onde med bl.a. blod och benknotor på ett altare). Publik tillströmningen till festivalen *Sweden Rock* slog i år nytt rekord.

I slutet av juli höll den tyska gruppen *Rammstein* tre konserter på *Ullevi* i *Göteborg* med en sammanlagd publik på över 160 000 personer, företrädesvis ungdomar. När bandet spelade hördes ljudet över hela *Göteborg*. Enligt min sagesman kunde oväsendet uppfattas ända ute i *Möln dal*. . . Enligt tidningarna *Inblick* och *Världen idag* har flera skolmördare haft just detta band, *Rammstein*, som sina stora idoler och inspirationskällor. Liksom den man, *Theodor Engström*, som mördade psykiatrisamordnaren *Ing-Marie Wieselgren* i samband med *Almedalsveckan* i *Visby* 2022.

Historisk tillbakablick

Lindström visar i en historisk tillbakablick hur rockmusiken fr o m 1990-talet blivit allt rårare:

Den blev mer hårdslående och allt fler band av *heavy metal*-typ dök upp som *death*, *black* och *trash metal*. (Metallrock kan rent allmänt klassificeras som en utveckling från traditionell rockn 'roll till ett större fokus på ondska, våld och brutalitet.) Sataniska texter i låtarna blir nu allt vanligare i kombination med sataniska tecken i artisternas kläder och smink. Man besjunger inte bara sinnlighet, sex och droger, även öppna hädelser förekommer flitigt. Segertåget för denna form av hårdrock kan man alltså säga utgick från 1990-talet och framåt. Under det senaste decenniet har inte minst Sverige, genom olika svenska rockband, varit en framgångsrik exportör för denna typ av hårdrock.

Här är det då viktigt att tillägga att ett flertal grupper av liknande dekadent art uppstod redan på 60-, 70- och 80-talet. Vi kan bl. a. tänka på grupper som *Black Sabbath*, *Judas Priest*, *AC/DC* och *Iron Maiden*. En av den sistnämnda gruppens mest kända album har titeln *The number of the beast*. (Sången skrevs sedan ledaren för gruppen haft en mardröm efter att ha sett filmen *Omen*.) Med sånger som *Invaders* och *Children of the damned* blir det tydligt vad gruppen vill förmedla. Efter dessa "pionjärband" har dock "utvecklingen" gått snabbt och utbredande av hårdrocken har tagit stormsteg i en process, som enligt min mening enbart gått nedåt. Här kan också nämnas att just gruppen *Black Sabbath* blev något av en prototyp för det man kan kalla *ockult hårdrock*, dvs den form där text och musik får helt öppna inslag av magi och satanism.

Massuggetion

Lindström kommer också in på den massuggetion som förkommer vid hårdrockkonserter:

Om man nån gång på TV ser ett inslag från en hårdrockskoncert kan man inte undgå att tänka på orden massuggetion och masshypnos. Vid hårdrockskonserter mixtras det ofta med ljudet, liksom det manipuleras med starka ljus- och pyroeffekter. Därigenom rivs naturliga barriärer snabbare ned hos publiken. Människan utelämnas åt en påverkan som hon inte helt kan kontrollera. Det i färger och intensitet

ständigt växlande ljuset tillsammans med det hårdslående ljudet stör de naturliga reflexerna och konserterna tenderar att bli något av en "våldtäkt" på det naturliga sinnet.

Vi behöver alltså fråga oss: Vilken anda utgår från hårdrocken? När en hårdrockskoncert äger rum är det således få som frågar sig om detta kan vara skadligt eller inte. Trots att rockstjärnorna med sina många gånger sataniskt inspirerade låtar driver massorna in under demoniskt inflytande.

Påverkan genom musik

Musik är makt. Den påverkar våra sinnen och vår anda. Musik kan suggerera, förföra och göra en människa aggressiv. Den kan mana soldater till tapperhet i strid. Den kan trösta och skapa en romantisk atmosfär. Den kan inspirera till bön. Den kan föra en människa både närmare och längre bort från Gud. Alla kulturer har därför lagt stor vikt vid musiken. - - -

Frågan kan då ställas: Vad skall vi i detta sammanhang säga om *kristen hårdrock*? Om exempelvis en musikform har en kristen text är väl det gott och väl, eller? Min ståndpunkt är: Vi kan aldrig upphöja Kristi namn via en aggressiv och brutal musikform. Kristen hårdrock är egentligen en omöjlig kompromiss mellan Jesus och människans syndafördärv. Denna typ av rockmusik förmedlar en anda tillsammans med känslor som är så långt ifrån ett kristet sinnelag man kan komma. Den är som att ge en kram tillsammans med en kraftig haksmäll. Kan man skilja mellan en snyting och en smekning borde man också kunna skilja mellan aggressiv och icke aggressiv musik (även bland kristna musiker och åhörare). En viss musikform blir alltså inte mer "from" bara för att den förenas med kristen text. Paulus säger i Gal. 5:22–23: Andens frukt är kärlek, glädje, frid, tålmod, mildhet, godhet, tro, saktmod och återhållsamhet. Hårdrockmusiken står för en klar motsats till Andens frukter. Även kristen hårdrock blir med sitt tunga dunkande, sina skärande dissonanser, tjutande gitarrer och skrikande röster något totalt avlägset Andens frukter.

Tvingad att ta till orda

Lindström känner sig tvingad att ta till orda med tanke på unga människors eviga väl.

Unga människor skulle aldrig få veta den tragiska sanningen om denna musikform och dess verkningar om ingen sa något. Min bön är därför att detta häfte skall bli till varning samt till hjälp för någon att få upp ögonen för hårdrockens vanvettiga påverkan och vad den kan leda till.

Till sist några bibelord att beakta i detta sammanhang: Johannes skriver i sitt första brev: *Mina älskade, tro inte varje ande, utan pröva om andarna kommer från Gud* (4:1). Paulus skriver i sitt första brev till församlingen i Tessaloniki: *Pröva allt, behåll det goda och håll er borta från allt slags ont* (5:21–22). Och till församlingen i Korint skriver han: *Allt är tillåtet för mig, men jag ska inte låta något ta makten över mig* (1 Kor 6:12).

SE

”Varför har vi så olika syn på Jesu återkomst?”

Den frågan ställs i Världen idag den 16 dec 2022 av Magnus Jonegård. Han saknar det som han kallar för ”klassisk eskatologi”. Med detta uttryck menar han en eskatologi som egentligen inte alls är klassisk utan fick spridning först fr o m mitten av 1800-talet. Det var framför allt den irländske prästen John Darby (1800–1882) som konstruerade den eskatologi som Jonegård kallar ”klassisk”. Darbyismen blev populär i synnerhet inom reformerta väckelserörelser. Genom Darbys besök i USA under 1850-talet etablerades denna lära bland baptisterna. Den övertogs senare av den framväxande pingstväckelsen.

Före Darbys besök i USA hade baptistevangelisten William Millers budskap om att Jesu återkomst skulle ske 1844 fått ett enormt genomslag i USA. När detta år passerade och visade sig vara falsk lära, föll Darbys lära i god jord. Enligt Darby behövdes inga uträkningar, för Jesu första återkomst är *osynlig* och kan äga rum när som helst. Det var hans nya lära. Han införde läran om ett uppryckande av Guds församling *vid en osynlig återkomst* långt före Jesu återkomst på världshistoriens sista dag. Den kände predikanten Moody i Chicago svalde Darbys nya lära och därifrån togs den till Sverige av bl a väckelseevangelisten Fredrik Fransson (1852–1908).

Det är utifrån 1 Tess 4:13–18 som darbyismen lär att Jesus ska återkomma *osynligt och ljudlöst*. Det är ytterst märkligt, för texten säger att ”en befallning ljuder, en ärkeängels röst och en Guds basun” (v 16).

Ändå märker ingen att Jesus återvänt, bara att plötsligt och mysteriöst vissa människor har försvunnit! Inspirerade av darbyismen skrivs böcker som kittlar fantasin hos många läsare: att vissa av bilarna på motorvägen plötsligt saknar förare, att flygplan plötsligt saknar en av piloterna etc.

Jesu första ankomst skedde i ringhet. Jesu andra ankomst sker ”med stor makt och härlighet”. Redan vid Jesu himmelfärd utlovas den och det är ingen hemlig ankomst: ”Medan de såg mot himlen dit han steg upp, stod plötsligt två män i vita kläder hos dem. De sa: *Galileer, varför står ni och ser mot himlen? Denne Jesus som togs upp från er till himlen, han ska komma tillbaka på samma sätt som ni såg honom stiga upp till himlen*” (Apg 1:10–11). Någon annan återkomst vet inte Skriften av. De klassiska kristna bekännelserna sammanfattar: ”Uppstigen till himmelen, sittande på allsmäktig Gud Faderns högra sida, *därifrån igenkommande till att döma levande och döda*” (Den apostoliska trosbekännelsen). ”Han har stigit upp till himmelen och sitter på Faderns högra sida, *därifrån igenkommande i härlighet till att döma levande och döda*” (Den nicenska trosbekännelsen).

Det är mycket som är obiblskt i darbyismens kristologi, den som Jonegård kallar för ”klassisk eskatologi”. Bl a att man inte behöver vara beredd att Jesu återkomst för att döma levande och döda kan ske *vilken dag som helst*. För man lär att dessförinnan ska först en sjuårig vedermöda inträffa och sedan ett jordiskt tusenårigt fridsrike. Jesus betonade flera gånger: ”Människosonen ska komma på himlens moln med stor makt och härlighet. *Med starkt basunljud* ska han sända ut sina änglar, och de ska samla hans utvalda från de fyra väderstrecken.” ”*Var därför vakna, för ni vet inte vilken dag er Herre kommer.*” ”Var därför beredda också ni, för *i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen*” (Matt 24:30–31, 42, 44). ”Ska Människosonen finna tron på jorden *när han kommer?*” (Luk 18:8).

Läran om en kommande *sjuårig* vedermöda är också ett påhitt. Den grundar sig på darbyismens feltolkning av Daniel 9:24–27, de tröstrika orden om Messias som den sanna uppfyllelsen av Skriftens frälsningslöften. Med ”Han” i v 27 menas inte Antikrist utan ”den Smorde” (v 26), Messias. Bibeln lär ingen sjuårig vedermöda utan en vedermöda för alla troende *så länge den här syndens och dödens värld består*. För ”hela världen är i den ondes våld” (1 Joh 5:19) och det medför mycken vedermöda, lidande och förföljelse för Guds barn. ”I världen lider ni betryck; men var vid gott mod, jag har övervunnit världen” (Joh 16:33, KB 1917).

Alla som genom tron på Kristus kommer till himmelen har kommit ur den stora vedermodan: ”Dessa som är klädda i vita kläder, vilka är de och varifrån kommer de?” Jag svarade: ”Min herre, du vet det.” Då sa han till mig: ”Det är de som kommer ur den stora nöden (vedermödan). De har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod” (Upp. 7:13–14).

De troende behöver mycket tröst och hjälp för att inte misströsta och förlora tron till följd av förföljelse och lidande. Den unga kristna församlingen i Tessaloniki utsattes för mycken förföljelse och behövde tröst och hjälp för att hålla ut. Det är bakgrunden till Tessalonikerbrevet. Och hela Uppenbarelseboken är en tröstebok med anledning av den svåra förföljelse som de kristna drabbades av under kejsar Domitianus. Många blev martyrer för sin tros skull. Upp 20:4 handlar inte om något jordiskt tusenårsrike. Johannes fick i en syn från Kristus se in i himlen ”själarna av dem som hade blivit halshuggna för Jesu vittnesbörd och Guds ord”. Johannes såg att ”de levde och regerade med Kristus i tusen år”. Det var alltså sant vad Jesus hade sagt: ”Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig ska leva om han än dör, och den som lever och tror på mig ska aldrig någonsin dö” (Joh 11:25–26). ”Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet” (Joh 5:24). ”Tusen år” är ett symboliskt tal för nya förbundets tid. Först på den yttersta dagen ska också de troendes *kroppar*, de som har dött före denna dag, uppväckas, förvandlas till en härlighetskropp och förenas med deras själar (1 Kor 15:50–53). ”De många som sover i mullen ska vakna, några till evigt liv and andra till förakt och evig skam” (Daniel 12:3).

Tillbaka till Jonegård som beklagar att pingströrelsens pastorskår numera är splittrad när det gäller vad Bibeln lär om den yttersta tiden. Jonegård ger följande rekommendation: ”Om man vill lyssna till predikningar med klassisk eskatologi i Sverige så finns det många karismatiska församlingar att välja mellan.” Vad menar då Jonegård med ”klassisk eskatologi”? Han skriver: Den ”kan schematiskt uttryckas med stickorden: judarnas roll, uppräckandet av Guds folk, vedermodan, Jesu återkomst, tusenårsriket, slutliga domen och evigheten.” Han är bekymrad att den frikyrkliga pastorskåren inte längre samfällt lär ut denna ”klassiska” eskatologi. Men det finns undantag skriver han: ”Det stora pingstsamfundet i USA har exempelvis fortfarande klassisk eskatologi i sina tros-satser.”

SE

Lars Borgström

Utläggning av

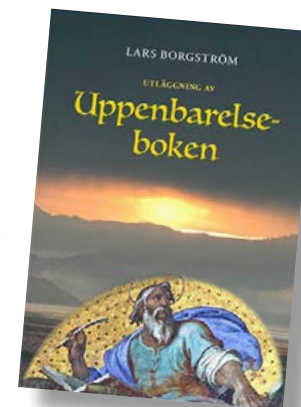
Uppenbarelseboken

Denna utläggning är förklarande och tar ibland även upp bibelvetenskapliga frågeställningar till behandling. Tonvikten ligger på det andliga, uppbyggliga planet minst lika mycket som på exegetik i vetenskaplig mening.

Seth Erlandsson skriver om boken:

”Det finns många tolkningar av Uppenbarelseboken som missförstår textens syner och bildspråk. Här föreligger en kommentar som klart och enkelt förklarar vad Jesus Kristus har uppenbarat för Johannes på fängelseön Patmos. Avgörande för en rätt tolkning av synerna är att man förstår bokens syfte: att vara en tröstebok för lidande kristna i denna syndens värld.”

Pris: 220 kr

Gåvoredovisning 2022-10-17 – 2023-01-23

Helga Dahlskog 40 EUR, Onämnd 300, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Nina Hansson 300, Bjarte Edvardsen 200, Per-Axel Oskarsson 1000, Helga Dahlskog 40 EUR, Ingemar Andersson 300, Heidi Aho 1000, Thomas Henriksson 350, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Thomas Wahlgren 1000, Bjarte Edvardsen 200, Jan-Erik Apell 250, Richard Lindmark 750, Till Kennys minne familjen Lindmark 2000, Maria Lind 1000, Otto Brandal 2250, Helga Dahlskog 40 EUR, Heidi Aho 1000, Onämnd 300, Bengt Sjödén 500, Bo Honnér 250, Jan Frithiof 250, Anders Einarsson 2250, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Staffan Hultén 250, Bo Tholander 750, Bjarte Edvardsen 200, Helga Dahlskog 40 EUR, Berne & Ragnhild Lorefors 250, Ingemar Andersson 300, Till Harold Buelows minne Seth & Birgitta Erlandsson 500.

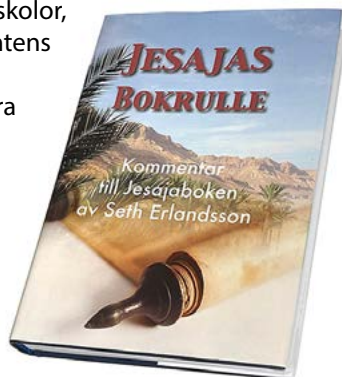
Till Margit Anderssons minne: Bill, Anders, Maria, Anna, Markus 500; Kerstin & Lennart, Monica 500; Seth & Birgitta Erlandsson 500; Onämnd 1500; Mikael Olsson 500; Peter Balldin 1000; Dorel & Ingvar Svensson 500; Jan-Eric Andersson 5000; Ingmar Eliasson 500; Ingvar & Johanna Adriansson 700.

Er kärlek till arbetet ”för biblisk tro” är gripande och mycket uppmuntrande. Varmt tack!

Jesajas bokrulle

Kommentaren är ett måste på bibelskolor, teologiska seminarier och i predikantens studiekammare, samtidigt som alla intresserade lekmän kan tillgodogöra sig den pedagogiska och lättfattliga framställningen.

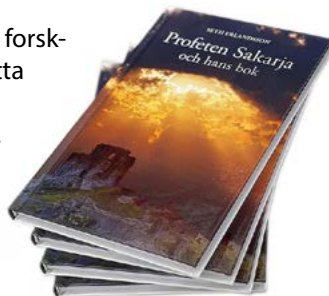
Sammanfattningsvis kan sägas att Jesajas bokrulle är en på samma gång lärorik som andligt uppbygglig bok – teologi när den är som allra bäst! (*Lars Borgström*)

Pris: 295,00 kr.

Profeten Sakarja och hans bok

Erlandsson har genom sin mångåriga forskning och pedagogiska förmåga de rätta förutsättningarna att vägleda läsaren genom Sakarjabokens fjorton kapitel. Det kan behövas eftersom profetens syner inte alltid är lättolkade. Vem är mannen bland myrträderna? Och vad vill synen med kvinnan i tunnan säga? Dessa frågor och många andra blir besvarade i denna kommentar.

Pris: 150 kr.

Ny adress till Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>